

Historische Vereniging Oud-Beijerland

Jacob Cornelis Diepenhorst.

Burgemeester in oorlogstijd.

door

Pieter Jan in 't Veld.

Inleiding

Eerder schreef ik al in het boek “burgemeesters van Oud-Beijerland 1852- 2005” en in de Beijerlandsche Berichten artikelen over Jacob Cornelis Diepenhorst. Hij was in de Tweede Wereldoorlog burgemeester van Oud-Beijerland. Na de oorlog werd hij door leden van de verzetsgroep “Zinkweg” beschuldigd van onvoldoende moed en geschipper met de bezetter. Na kort te zijn geschorst en een grondig onderzoek is hij uiteindelijk van alle blaam gezuiverd.

In 1995 is er met financiële medewerking van de gemeente Oud-Beijerland een boek uitgegeven over de verzetsgroep Zinkweg tijdens de Tweede Wereldoorlog onder de titel: “Uit Trouw geboren”. Bij het lezen van het boek blijft de mening kleven uit 1945 dat Diepenhorst schipperde met de bezetter en weinig daadkracht toonde.

Er werden aanklachten na de bevrijding ingediend bij de Zuiveringscommissie burgemeesters Zuid-Holland.

Onbesproken blijft het verweer van Diepenhorst geschreven aan de Zuiveringscommissie, over zijn rol en zijn afwegingen bij het nemen van besluiten. Dit leidde uiteindelijk dat hij van alle blaam is gezuiverd.

In deze publicatie wil ik trachten een totaalbeeld te geven van de vraagstukken waar Diepenhorst voor kwam te staan in oorlogstijd.

Pieter Jan in 't Veld.
April 2025.

Jacob Cornelis Diepenhorst is geboren op 27 oktober 1885 in Strijen, als zoon van de vlasboer Izaak Diepenhorst en Antonia Overwater. Hij trouwt op 23 september 1909 in 's-Gravendeel met de op 13 april 1885 in 's-Gravendeel geboren Pietje Visser Hendrik Anthonisdr.

Zij is de dochter van Hendrik Anthony Visser en Anna de Heer.

Zijn middelbare schoolopleiding volgt hij aan het Marnix Gymnasium in Rotterdam.

Later neemt hij het boerenbedrijf aan de Schenkeldijk 5 in Strijen over van zijn vader die op 8 maart 1919 overlijdt.

Buiten dat Jacob Cornelis Diepenhorst de boerderij van zijn vader voortzet, bekleedt hij de nodige maatschappelijke functies.

Zo is hij:

- Van september 1918 tot oktober 1922 vicevoorzitter van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw afd. Hoeksche Waard (1918- 1922).
- Secretaris/penningmeester van de polder Nieuw Bonaventura, Mookhoek en Trekdam.
- Gemeenschappelijk stoomgemaal Puttershoek.
- De Strijense polder.
- Polder Kooiland.
- Polder Oude Klem.
- Waterschap "Boezem loozende door Strijen Sas.
- Waterschap "de Volharding".
- Voorzitter school met de Bijbel te Strijen (1917- 1938).
- Voorzitter Anti- Revolutionaire kiesvereniging Strijen, later benoemd tot erevoorzitter.
- Voorzitter hulpcentrale AR kiesvereniging in de Hoeksche Waard.
- Voorzitter statencentrale Ridderkerk.
- Penningmeester kamercentrale Dordrecht.
- Voorzitter van de afd. Hoeksche Waard van de Chr. Boeren en tuindersbond (1931- 1948).

In de Strijense periode zijn de vijf kinderen geboren in het gezin van Jacob Cornelis Diepenhorst en zijn echtgenote Pietje Visser.

Antonia Anna	geboren in Strijen op 2 februari	1911.
Anna Cornelia	geboren in Strijen op 22 juli	1913.
Hendrik Anthony	geboren in Strijen op 9 maart	1916.
Isaac	geboren in Strijen op 30 april	1920.
		overleden in Strijen op 23 december 1931.
Cornelia Neesje	geboren in Strijen op 26 januari	1922.

Al vroeg is Jacob Cornelis Diepenhorst ook lid van Provinciale Staten van Zuid-Holland.

Bij de gemeenteraadsverkiezing in 1931 wordt Jacob Cornelis Diepenhorst gekozen, maar op een of andere reden heeft hij zijn geloofsbrief niet ingeleverd.

Sinds 1935 is hij wethouder en locoburgemeester van Strijen.

In juni 1936 is hij afgevaardigde naar de Generale Synode te Amsterdam.

In oktober 1938 is hij benoemd tot lid van de pachtkamer bij het Kanton Oud-Beijerland.

Als voorzitter van de Bond van Chr. Onderwijs in de Hoeksche Waard één van de initiatiefnemers om te komen tot een Chr. School voor BLO onderwijs. In 1939 komt in Oud-Beijerland de Beatrixschool. Later is hij ook lid van het bestuur van de Chr. Nijverheidsschool voor meisjes in de Hoeksche Waard. Als in Oud-Beijerland burgemeester De Vries Broekman met pensioen gaat, solliciteert

Jacob Cornelis Diepenhorst naar de functie van burgemeester van Oud-Beijerland. en schrijft op 28 mei 1938:

“ Dat ondergetekende zeer gaarne voor bedoelde betrekking in aanmerking wil komen, ter ondersteuning van welke, zijne sollicitatie hij zich veroorlooft, het navolgende onder de aandacht van Uwe Majesteit te brengen.

Sollicitant is 53 jaar oud, Anti- Revolutionaire beginselen toegedaan en heeft als vertegenwoordiger dar A.R. partij zitting in Provinciale Staten van Zuid-Holland en is eerste wethouder in Strijen.

Hij is administratief werkzaam als secretaris/penningmeester van diverse polders en waterschappen, van welke lichamen de administratie voor een groot deel, parallel loopt met de gemeenteadministratie.

Reden, waarom hem ingevolge het bepaalde in artikel 59 der gemeentewet te benoemen tot burgemeester van de gemeente Oud-Beijerland”.

Er blijken nog 26 andere kandidaten te hebben gesolliciteerd naar de functie van burgemeester van Oud-Beijerland.

Op 26 juli 1938 schrijft de commissaris van de Koningin Jhr. Herman Adriaan van Karnebeek aan de minister van Binnenlandse zaken Hendrik van Boeijen, dat de oud-burgemeester De Vries Broekman hem heeft geadviseerd geen Gereformeerde burgemeester voor te dragen. Hij gaat zover van te menen daar, aangezien in de Anti- Revolutionaire Partij ter plaatse het Gereformeerde groepje den baas speelt, een Anti- Revolutionaire burgemeester met zijn eigen mensen veel moeite zal hebben. De Vries Broekman schuift naar voren de gemeentesecretaris van Oud-Beijerland Arie Schipper, die al op 2 februari 1938 een sollicitatiebrief heeft geschreven.

Volgens de commissaris is geen der kandidaten geschikt om benoemd te worden.

In de brief stelt de commissaris de minister voor, om te polsen of Hendrik Kool de voormalige resident van Malang in Indië belangstelling heeft. Hij heeft echter niet gesolliciteerd. Opmerkelijk is dat geen van de overige kandidaten wordt genoemd in de brief aan de minister, ook Diepenhorst wordt niet genoemd.

*Jhr. Herman Adriaan van Karnebeek
1874- 1942.*

*Hendrik Boeyen
1899- 1947.*

Op 22 november 1938 draagt Hendrik Boeijen, Diepenhorst voor als burgemeester van Oud-Beijerland.

Bij Koninklijk Besluit van 25 november 1938, no. 24 wordt Jacob Cornelis Diepenhorst per 15 december benoemd tot burgemeester van Oud-Beijerland.

Op 2 december 1938 wordt Diepenhorst beëdigd.

De samenstelling van de gemeenteraad is: 4 leden van de Anti- Revolutionaire Partij;

1 lid van de Christelijk Historische Unie; 2 leden Staatskundige Gereformeerde Partij; 2 leden van de Vrijheidsbond (Liberale); 1 lid van de Rooms-Katholieke Staatspartij; 2 leden van de Socialistisch Democratische Arbeiders Partij; 1 lid van de Rechtse Groep (hier wordt waarschijnlijk de voormalige Bezuinigingspartij mee bedoeld).

Op 14 december 1938 schijft de bekende columnist "Philia" in het Nieuwsblad gewijd aan de belangen van de Hoeksche Waard het volgende gedicht.

Gedicht van "Philia".

Welkom Burgemeester,
Oud en jong en arm en rijken
Allen in Oud-Beijerland,
Rijken U, "her Burgemeester"
Welgemeende welkomsthand.
Burgemeester, morgenmiddag
Wordt U hier geïnstaleerd,
Wat betekend dat U voortaan
Oud-Beijerland regeert.
Moge die "regering" immer
Leiden tot verhoogde bloei,
Tot Oud-Beijerlandse zegen
Tot gemeentelijke groei.
Moeilijk zijn helaas de tijden
Zorgen treft men alom aan,
Wilt als vast beraden stuurman
Op 't gemeente schip steeds staan.
Dat Uw stuurkunst heilzaam weze
Tot in onbepaalde tijd,
Dat zij allen mogen uitgaan
Van't begrip saamhorigheid.
Wees voor ons een Burgemeester
En een vader bovendien,
Die bij alles naar het welzijn
Van zijn huisgezin zal zien.
Wij gemeentenaren willen
Gaarne U terzijde staan.
Beijerland en Burgemeester
Moge het naar wens steeds gaan.

Donderdag 15 december 1938 om 14.30 uur wordt Diepenhorst geïnstalleerd als burgemeester van Oud-Beijerland. Wegens de verbouwing en uitbreiding van het gemeentehuis is deze raadsvergadering in de gymnastiekzaal van de 1^e openbare school aan de Schoolstraat (nu Karel Doormanstraat).

Het gemeentehuis tijdens de verbouwing in 1938.

De voorzitter en locoburgemeester Koenraad Visser verzoekt wethouder Jacob Juch en raadslid Lijbert Brussaard om de nieuwbenoemde burgemeester en zijn echtgenote binnen te leiden. Nadat Koen Visser de nieuwe burgemeester, zijn echtgenote en kinderen heeft gefeliciteerd, geeft wethouder Koenraad Visser de aanwezigen een klein inkijkje in de financiële keuken van de gemeente met ca. 6343 inwoners.

De totale uitgaven zijn Fl. 269.000,-- ;

	Uitgave voor de armenzorg	Fl. 33.000,--
	voor de werklozen besteedt de gemeente	Fl. 31.000,--
	voor onderwijs	Fl. 21.000,--
Schuldenlast	Fl. 357.000,--	
	ten lasten van elektriciteitsbedrijf	Fl. 93.000,--
	ten lasten van het gasbedrijf	Fl. 165.000,--

Daarbij wordt door wethouder Koenraad Visser aangegeven dat de bedrijven in een bloeiende staat verkeren.

Belastingopbrengst Fl. 68.000,--

Wethouder Visser vervolgt zijn betoog:

“een zwarte plek in het financieel beeld is echter de steeds teruglopende uitkeering uit het gemeentefonds. De financiële zelfstandigheid der gemeente hierdoor ernstig in gevaar komt zoodanig zelfs dat de uiterste krachtinspanning noodig is om te voorkomen dat ook Oud-Beijerland in de toekomst een plaats in de rij der noodlijdende gemeenten zal innemen, daardoor voorziet de wethouder dat de reserve van Fl. 38.000,-- opgeofferd moet worden”.

Wethouder Visser besluit zijn toespraak:

*“Moge voor U persoonlijk en voor Uw gezin het verblijf in Oud-Beijerland tot één der aangenaamste perioden van Uw leven worden.
Wanneer wij oprecht met elkander samenwerken en voor en met elkaar het goede zoeken, dan zal dit onder Gods zegen tot welzijn voor de geheele gemeente zijn.
En nu, tenslotte, Burgemeester, wilt u mij vergunnen U den ambtsketen om te hangen en U de voorzittershamer te overhandigen”.*

In de eerste toespraak van burgemeester Diepenhorst tot de Oud-Beijerlandse gemeenteraad, blijkt zijn vertrouwen in God in een sterk veranderd wereldbeeld in de periode vlak voor, naar later blijkt Tweede Wereldoorlog:

“In dit tijdsgewricht hebben we vele tronen zien wankelen en vallen. Vele overheden zijn in de smeltkroes gegaan.

De knecht is niet meerder, dan de heer.

Maar wat ook verzonken is in der tijden nacht, Gods woord staat eeuwig vast. In deze oogenblikken voel ik me meer dan ooit gegrepen door de klem van het Paulinische woord: “De overheid draagt het zwaard niet tevergeefs, want zij is Gods dienares, een wreekster tot straf degenen, die kwaad doen”.

Wij zien in de geschiedenis, dat God aan overheden, die niet regeren als zijn dienaresse het ontzagwekkende woord vervuld: “Wie mij versmaden zullen licht geacht worden!” De diepe ernst van deze woorden wendt mijn oogen naar de bergen, vanwaar alle hulp komt. Maar ik zie tevens op u, inwoners van Oud-Beijerland. ik mag u wel herinneren aan dat andere woord:

“Alle ziel zij den machten over haar gesteld, onderworpen”. Ik doe een beroep op de kerk als draagster van het Woord Gods, om overheid zowel als onderdanen de geboden van den Koning der Koningen voor te houden. Denk toch vooral aan de vermaning van den apostel: “smeekingen, gebeden voorbedding, dankzeggingen” te zoen voor alle mensen, voor koningen en allen, die in hoogheid zijn op dat wij een stil en gerust leven leiden mogen in alle godzaligheid, uw eerbaarheid. Weet echter, dat en ik daartoe de wegen te gaan hebben, die God ons in zijn woord uitgestippeld heeft”.

Op 16 december 1938 meldt de gemeente aan gedeputeerde Staten dat de nieuwbenoemde burgemeester geen gebruik zal maken van de ambtswoning aan de Oostdijk 79-81 wegens ongeschiktheid van het pand. Burgemeester Diepenhorst betreft daarop een woonhuis aan de Koninginneweg 102.

Om die reden zal de jaarwedde voor de burgemeester met Fl. 400,-- worden verhoogd tot Fl. 3600,--.

*Burgemeester Diepenhorst en echtgenote achter het huis aan de Koninginneweg 102.
Wie de vrouw in het midden is, is onbekend, evenals het kind.*

De gemeenteraad benoemt Diepenhorst op 23 januari 1939 tot ambtenaar van de burgerlijke stand.

Ook in Oud-Beijerland is de dreiging van een oorlog zichtbaar als op 29 augustus 1939 de mobilisatie wordt afgekondigd. In ons dorp worden een veertigtal officieren van de staf Zuidfront van de vesting Holland ondergebracht in de Rijks Hogere Burgerschool aan de HBS-laan.

Ook worden er tientallen manschappen in verschillende gebouwen ondergebracht, zoals het gebouw "Maranatha" en in barakken op het plein van de Bijlschool.

Ondanks de sombere tijden wordt op donderdag 19 oktober 1939 om 14.30 uur het gerestaureerde gemeentehuis feestelijk in gebruik genomen.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat de oud-burgemeester Aleidius Cornelis de Vries Broekman het gemeentehuis zou openen. Gelet op de dreigende situatie is afgezien van een officiële opening.

Om die reden is ook de Commissaris van de Koningin niet aanwezig, dit zou in tijden van soberheid een verkeerd beeld zijn.

In zijn toespraak ging burgemeester Diepenhorst in op het ontstaan van Oud-Beijerland en de relatie met Lamoraal van Egmont. Hij dankte ook de schenkers van de glas in loodramen en de ambachtlieden voor de schenking van het inktstel in de raadzaal.

Inktstel

Oud-burgemeester De Vries Broekman gaf in zijn toespraak aan hoe hij het gemeentehuis aantrof in 1908 en dat het in 1912 bespreekbaar werd om iets aan de huisvesting te doen.

Ook de aanwezige ambachtsheer van Oud-Beijerland Frederik Christiaan Constantijn baron van Tuyll van Serooskerken, gaf aan de verbondenheid tussen de heerlijkheid en de familie Van Tuyll van Serooskerken.

Vervolgens sprak gemeentesecretaris Arie Schipper en de directeur van het Rijksbureau voor monumentenzorg.

*Frederik Christiaan Constantijn
Baron van Tuyll van Serooskerken.
1886- 1958.*

De vernieuwde raadzaal.

Op 10 mei 1940 zijn er omstreeks 13.00 uur enkele bommen afgeworpen op een tuinland, waar nu de wijk Croonenburgh is. En zijn twee Nederlandse vliegtuigen bij een luchtgevecht neergestort

Burgemeester Diepenhorst zal ongetwijfeld in contact zijn geweest met het gezin van Willem Vrijlandt, die op 13 mei is gesneuveld op de Grebbeberg.

Kort na het bombardement van Rotterdam op 14 mei 1940, krijgt Oud-Beijerland te maken met de komst van evacuees uit Rotterdam, die dakloos zijn geworden en onderdak zoeken bij familieleden in ons dorp.

Op 18 mei 1940 bezetten ca. 400 Duitse soldaten Oud-Beijerland en nemen de huisvesting in van de gedemobiliseerde Nederlandse soldaten.

Op 11 augustus 1941 vindt, naar later blijkt, de laatste raadsvergadering plaats van de democratisch gekozen gemeenteraad. Kort daarop worden op last van de bezetter op 1 september 1940 de gemeenteraden ontbonden. Ook de wethouders, die in die tijd ook gemeenteraadslid zijn. Daarmee zijn de burgemeester, de gemeentesecretaris en enkele ambtenaren verantwoordelijk voor het bestuur van de gemeente.

Hoe zoets in de praktijk van alle dag zichtbaar werd is, als we kijken naar de wijziging van de Algemene Politieverordening van 2 februari 1942, het gaat hier over een wijze van verwijdering van sneeuw en ijs op de openbare weg. De maatregel wordt afgesloten met:

“de burgemeester der gemeente Oud-Beijerland handelende ter waarneming van de taak van den raad”.

Eén van de maatregelen van de bezetter wordt op 3 januari 1942 afgekondigd: staatsnamen van levende leden van het Huis van Oranje-Nassau werden verboden.

De Julianastraat werd daarom in het vervolg Juliana van Stolberg genoemd.

Als op 14 augustus 1942 Joodse inwoners met de tram vanaf de Molendijk worden vervoerd naar Loods 24 in Rotterdam, is burgemeester Diepenhorst aanwezig. Later zou hij verklaren:

“Uit medegevoel en sympathie ben ik meegewandeld naar de tram en in het openbaar met een handdruk afscheid genomen van de Joodse inwoners, met de wens ze weer spoedig in gezondheid te mogen begroeten bij hun terugkeer”.

Als Koningin Wilhelmina op 31 augustus 1943 jarig is, “vieren” de mensen in het gemeentehuis dit op hun eigen wijze met een foto.

v.l.n.r.

*A. van Steensel, D.E.H. Diepenhorst,
burgemeester J.C. Diepenhorst,
secretaris A. Schipper,
P. Hoogenboom,
bode A. Weeda en J.J. van Strien.*

Op 20 januari 1944 is er door de verzetsgroep onder leiding van Johannes Post een overval gepleegd op het postkantoor aan de West-Voorstraat. Daarbij werd buitgemaakt: 5200 bonkaarten, 8500 inlegvellen en Fl. 72000,--. De postambtenaar Aart Andeweg werd aansprakelijk gesteld voor het slagen van de overval, omdat hij na het binnenlaten van de nachttelphonist Johannes Bijl, het kantoor niet op de juiste wijze had afgesloten.

Postkantoor West-Voorstraat 23.

Op een zaterdag eind januari 1944 wordt burgemeester Diepenhorst door zijn zoon geïnformeerd dat er plannen bestaan om het Oud-Beijerlandse bevolkingsregister te laten verdwijnen. De burgemeester vindt dit niet verantwoord, omdat kort daarvoor al het postkantoor is overvallen door het verzet. Naar het oordeel van de burgemeester is de kans zeer wel aanwezig dat de Siecherheidsdienst, die ook verbitterd is over de overval op het postkantoor, verhaal zal halen op de Oud-Beijerlandse bevolking. Burgemeester Diepenhorst is van mening dat de sfeer zeer ongunstig is.

De maandag daarop heeft burgemeester Diepenhorst samen met gemeentesecretaris Schipper, ambtenaar Van Strien, waarvan bekend was dat hij illegaal werk deed en verantwoordelijk was voor de bevolkingsadministratie bij zich geroepen en gezegd:

“dat het hem vrijstond om te knoeien met kaarten voor onderduikers of andere onregelmatige handelingen, maar als het register zou moeten verdwijnen dit in gemeenschappelijk overleg zou geschieden”.

Woensdag 17 mei 1944 hebben de burgemeesters in de Hoeksche Waard in Klaaswaal een onderhoud met twee officieren van de Duitse Wehrmacht. Zij hebben van Generaal Rommel de opdracht om in het droge gebied van de Hoeksche Waard palen te zetten als verdediging tegen landingen van Geallieerde vliegtuigen.

Indien er door de inwoners van de Hoeksche Waard niet of onvoldoende medewerking wordt verleend er dan een evacuatie plaatsvindt van de bevolking en onderwater zetten van het gebied of het leggen van mijnen.

Er wordt aangegeven dat de palen ca. 4,5 meter lang moeten zijn en ca. 1,5 meter diep in de grond gezet moeten worden.

Door burgemeester en de andere burgemeesters in de Hoeksche Waard is nog contact gezocht met de Commissaris in de Provincie. Ondanks deze poging tot bemiddeling, lukte het niet het bevel ongedaan te maken.

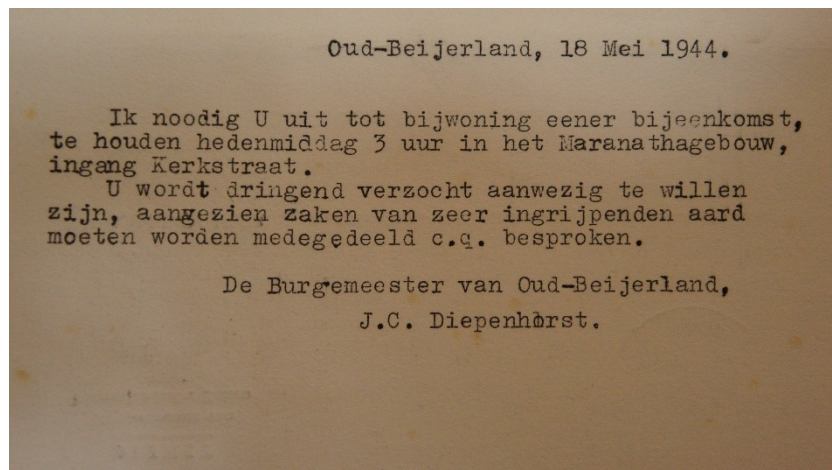
Dit bevel zet burgemeester Diepenhorst voor een dilemma, het onderwater zetten van een deel van de Hoeksche Waard, in dat geval gaat de oogst van 1944 verloren en het zoute water zal het land voor jaren onbruikbaar maken.

Op donderdag 18 mei 1944 heeft burgemeester Diepenhorst in het gebouw "Maranatha" een bijeenkomst belegd waar ca. 100 personen aanwezig zijn, voornamelijk boeren, omdat het onder water zetten van landbouwgrond als eerste de boeren aangaat.

Gebouw "Maranatha".

Uitnodiging bijeenkomst.

In opdracht van de bezetter moet vóór 20 mei om 12.00 uur opgave gedaan worden van het aantal palen dat door de Weermacht moet worden bijgeleverd. Omdat de maatregel van diepingrijpende aard is, hebben de burgemeesters besloten de land- en tuinbouwers als direct betrokkenen op de hoogte te stellen. Besproken werd dat indien er een evacuatie komt en inundatie alles moet worden opgeofferd.

De aanwezige joh. Visser merkt op:

"dat we dat onze gezinnen toch niet in het ongeluk storten. Het land kan behouden worden met de vruchten".

De huisarts J. P. van Dongen oordeelt:

“dat de logische en praktische oplossing voor de hand ligt. Niet meewerken door palen te zetten staat gelijk aan zelfmoord. Geen enkel belang is hiermee gediend”.

De directeur van de Rijks Hogere Burgerschool Dr. A.W. Boerman dankt de burgemeester voor deze bijeenkomst:

“door de hele bevolking wordt het ten zeerste op prijs gesteld dat voor deze gelegenheid is gekozen om ons in te lichten en voor te houden wat staat te gebeuren. De maatregelen zijn diepingrijpend, doch de oplossing ligt voor de hand”.

De uit Goudswaard geëvacueerde predikant E.J. Fokkema wijst:

“Op de strijd tegen de Antichrist, die we hebben te voeren. Begunstiging van diegenen die ons tegenstaan, mogen we niet”.

*Egbert Jan Fokkema.
1917- 1945 .*

Ds. W. Rijnsburger merkt op:

“dat van de burgemeester een beslissing wordt gevraagd, niet van de bevolking. Eerst wanneer deze de hun gegeven opdracht hebben uitgevoerd, komt de beslissing bij de betrokkenen”.

De burgemeester geeft aan dat de bijeenkomst is bedoeld de ingezetenen op de hoogte te stellen van wat er moet gebeuren en de gevolgen van het al of niet meewerken.

Verder geeft de burgemeester aan dat dit geen bespreking is over theologische vraagstukken, maar de vraag op welke wijze de meeste praktische uitvoering gegeven kan worden aan het bevel. De algemene opinie was dat meewerken aan het bevel de beste oplossing is. Evacuatie en onderwater zetten zou grote gevolgen hebben.

Alleen Ds. E.J. Fokkema is uitgesproken tegenstander van het meewerken met de bezetter.

Voor dit doel laat burgemeester Diepenhorst 144 iepenbomen langs de Oud-Beijerlandse dijk kappen. Dit levert direct een boze brief op van rentmester P.A. Verhoeven van de Gors- en ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland. Die claimt dat de bomen van de ambachtsheerlijkheid zijn en vraagt de burgemeester om een bevel.

Ook worden er bomen gekapt op het eiland de Beerenplaat, rentmeester Overwater vraagt namens de eigenaar Jhr. Van Reenen waar de rekening naar toe moet.

In de nacht van 22 op 23 mei 1944 zijn op het land van landbouwer P. de Regt een 45-tal bomen die daar lagen door onbekenden doorgezaagd, zodat ze niet meer zijn te gebruiken voor het zetten van de palen. Door de Siecherheidsdienst in Rotterdam wordt bevolen als strafmaatregel dat 100 burgers 60 geveld bomen naar het land moesten dragen en in de grond zetten, dit moet gebeuren op 24 mei vóór 12.00 uur. Dit is gelukt.

Het gevolg van het doorzagen van de palen is dat op 27 mei burgemeester Diepenhorst bij de Beauftragte voor Zuid-Holland wordt ontboden. Hem werd te verstaan gegeven dat dit voorlopig zal worden afgedaan met de straf die door de Siecherheidsdienst is opgelegd. Mocht dit nog een keer gebeuren zou dit als sabotage worden uitgelegd. Met als gevolg het nemen van gijzelaars en een grote geldboete voor de gemeente.

Burgemeester Diepenhorst probeert het geheel wat te verzachten en geeft aan dat dit mogelijk een ondoordachte en onbezonnen actie is geweest van enkele jeugdige personen, waarvoor je toch moeilijk een hele bevolking aansprakelijk kunt stellen.

Burgemeester Diepenhorst maakt op 6 juni 1944 van het gebeuren een rapport op. Uiteindelijk zijn er 2000 van de geplande 14000 palen gezet.

Begin oktober 1944 vervoegde zich een officier van de Duitse Weermacht uit Dordrecht zich bij de burgemeester met de opdracht dat een bepaalde hoeveelheid textiel moest worden gevorderd. Burgemeester Diepenhorst merkte toen op dat de bevolking geen ondergoed had, aangezien de oorlog al vier jaar aan de gang was. Zonder dat de bevolking in staat is geweest nieuw ondergoed te kunnen kopen.

De burgemeester zegt dat hij niet aan het verzoek kan voldoen. Als het textiel niet gevorderd werd of niet voldoende men het tienvoudige zou vorderen. Burgemeester Diepenhorst heeft de eis doorgegeven aan ingezetenen die dit moesten weten, aan henzelf overlatend of zij gehoor wilden geven aan het bevel.

Op donderdag 12 oktober 1944 valt er een zgn. "vergis" bom op het huis van Johannes Merkx aan de Oostkade, daar komt het gezin van Merkx om. Ook twee evacuees van Flakkee en huishoudster Adriana van Dam- Herrewijnen en een Duitse militair.

Of in deze spannende tijd burgemeester Diepenhorst de getroffen familie op een of andere wijze heeft kunnen bijstaan weten we niet.

Het huis van de familie Merkx uiterst rechts.

Op maandag 16 oktober 1944 moest de gemeentesecretaris Arie Schipper bij de Ortskommandant komen. Van hem hoort burgemeester Diepenhorst dat er een bevel van de Ortskommandant is. Er moeten 500 arbeiders gevorderd worden voor het op orde brengen van de verdedigingswerken rond Oud-Beijerland. Vóór 20.00 uur moet de lijst met namen van deze personen bij de Ortskommandant worden ingeleverd.

De Ortskommandant houdt kantoor aan de West-Voorstraat 11, in het voormalige woonhuis van de Joodse bankier Hartog Koopman.

West-Voorstraat 11

Deze maatregel gaat burgemeester Diepenhorst te ver en in overleg wordt besloten dat hij en het overige secretariëpersoneel zullen onderduiken.

Over de wijze waarop de illegaliteit de mogelijkheid krijgt om de bevolkingsadministratie weg te halen, zou burgemeester Diepenhorst later het volgende verklaren:

“Bij het verlaten van het gebouw, vroeg ik den secretaris of het met de administratie in orde was, opdat de Duitschers hiervan geen voordeel konden hebben, waarop deze antwoordde: “dat komt in orde”. De secretaris beneden komende, trof op de secretarie aan den gemeentebode met zijn zoon. Een van beide merkte op dat bevolking weg moest hetgeen beaamd werd natuurlijk. De sleutels werden op de kasten gelaten, om het weghalen niet te bemoeilijken. Door mij was den heer Traas illegaal werker om 12 uur direct medegedeeld dat ondergeteekende en het secretariëpersoneel gingen verdwijnen. Mijn dochter welke de boodschap bracht, heeft het verzoek van den heer Traas meegebracht te willen zorgdragen dat registers, persoonsbewijzen enz. te hunner beschikking zouden komen. Des middags doken allen onder, terwijl des avonds de bevolkingsregisters door de illegaliteit zijn weggehaald”.

De dag daarop, 17 oktober 1944 hebben de Duitsers als wraak het huis van burgemeester Diepenhorst aan de Koninginneweg 102 in brand gestoken, waarna het volledig uitbrandde. Het is zelfs de familie Diepenhorst niet vergund iets uit hun woning te halen. Burgemeester Diepenhorst en zijn vrouw zijn toen ondergedoken.

Burgemeester Diepenhorst en zijn echtgenote doken onder op de volgende plaatsen:

Van 16 oktober	1944 tot 7 november	1944 bij J.P. Niemandsverdriet te Klaaswaal.
Van 7 november	1944 tot 24 januari	1945 bij H. van de Nadort te Strijen.
Van 24 januari	1945 tot 7 maart	1945 bij J.J. Neutenboom te Hekelingen.
Van 7 maart	1945 tot 14 maart	1945 bij D. van Bodegom te Spijkenisse.
Van 14 maart	1945 tot 5 mei	1945 bij Dr. A. Meidema te Poortugaal.

In verband met zijn onderduik wordt op 24 januari 1945 wordt burgemeester Diepenhorst door de Gevolmachtigde Rijkscommissaris ontslagen als burgemeester van Oud-Beijerland.

Op 16 februari 1945 benoemt de Duitse bezetter, de NSB-burgemeester van Heinenoord, Arie Roodzant als burgemeester van Oud-Beijerland. Roodzant wordt direct geconfronteerd met een leeg gemeentehuis zonder ondersteunende ambtenaren en zonder bevolkingsadministratie.

Vanuit de illegaliteit (groep Zinkweg) is er kritiek op burgemeester Diepenhorst. Men verwijt hem gebrek aan moed tegenover de bezetter. De illegaliteit verwachtte meer van burgemeester Diepenhorst, zeker als Gereformeerde en lid van dezelfde kerk als de meeste leden van de verzetsgroep.

Direct na de bevrijding en in de verwarring van die tijd wordt op 7 mei 1945 op basis van getuigenissen van leden van de verzetsgroep Zinkweg, door het Provinciaal Bestuur het besluit genomen om burgemeester Diepenhorst tijdelijk te vervangen. De functie wordt dan waargenomen door de 1^e wethouder, van vóór het moment dat de gemeenteraden werden afgeschaft, G. van Leenen.

Als de burgers van Oud-Beijerland kennisnemen van de schorsing van burgemeester Diepenhorst komt er bij de verbouwereerde bevolking een actie op gang die uitmondt in een rekest aan de waarnemend Commissaris van de Koningin Abraham Arnold Lodewijk Rutgers met de volgende tekst:

“ondergetekende, inwoners der gemeente Oud-Beijerland verklaren: dat zij met verwondering en teleurstelling hebben kennis genomen van het besluit waarbij de Heer Diepenhorst als burgemeester dezer gemeente tijdelijk wordt vervangen;

Dat zijn beleid als burgemeester in deze gemeente door hem zeer is gewaardeerd;

Dat de belangen der burgerij door hem steeds op waardige en krachtige wijze zijn behartigd;

Dat naar hun beste weten burgemeester Diepenhorst nimmer handelingen heeft verricht welke aanleidingen zouden kunnen geven tot het vermoeden van onvaderlandsche gezindheid;

Dat integendeel op verschillende wijzen is gebleken, dat door beslissingen en handelingen van den burgemeester de vijand is tegengewerkt en de persoon en belangen van de inwoners zijn beveiligd;

Dat dit vooral werd bemerkt na het onderduiken van de burgemeester omdat toen een ware terreur onder de burgerij is gekomen;

Dat de burgerij van oordeel is dat de burgemeester zeer zware offers heeft gebracht. Omdat zijn huis met de gehele inboedel en lijfgoederen door de Duitschers is verbrand;

Dat vooral nu, onze gemeente behoefte heeft aan een burgemeester die een gezagsdrager en autoriteit is als de Heer Diepenhorst;

Reden waarom ondergeteekende eerbiedig verzoeken in het belang der gemeente Oud-Beijerland het vervangingsbesluit te willen opheffen”.

Uit het rekest dat door ca.120 inwoners is ondertekend, blijkt hoe geliefd burgemeester Diepenhorst is. Daarbij opgemerkt dat de ondertekenaars hoofdzakelijk bestaan uit notabelen, middenstanders en gemeenteraadsleden.

Maar los van dit rekest zijn er ook individuele burgers die zich rechtstreeks richten aan de Koningin.

“wij twijfelen er niet aan dat bij goed onderzoek burgemeester Diepenhorst in zijn volle eer hersteld zal worden wat tot heil dezer gemeente zal strekken”.

De reacties vanuit de burgerij hebben resultaat, want op 13 juli 1945 wordt het gewraakte schorsingsbesluit door de waarnemend Commissaris Rutgers met terugwerkende kracht ingetrokken.

*Abraham Arnold Lodewijk Rutgers
1884- 1966.*

Teruggekeerd moet het echtpaar Diepenhorst uitzien naar een andere woning, zij gaan wonen Oostdijk 147.

*Rechts Oostdijk 147
ca. 1990.*

Ondanks dat burgemeester Diepenhorst weer in zijn functie is hersteld, is het voor hem niet afgelopen. Dat blijkt op 10 augustus 1945 als door de adviescommissie "Zuivering burgemeesters Zuid-Holland" een klacht wordt ingediend tegen burgemeester Diepenhorst.

Er breken ongetwijfeld zware tijden aan voor de burgemeester en zijn gezin, maar vijftig jaar later zal blijken - als het boekje "Uit Trouw Geboren" van Albert Oosthoek uitkomt - dat het goed is geweest dat er een onderzoek is ingesteld.

In een zeer uitgebreid verweerschrift van 21 augustus 1945 bestaande uit 21 punten en 5 bijlages, verweert de burgemeester zich tegen de aantijgingen. In een begeleidend schrijven vraagt hij een aantal personen te horen, zodat de adviescommissie een juist inzicht kan krijgen in zijn verweerschrift.

De personen die burgemeester Diepenhorst wil laten horen zijn: gemeentesecretaris A. Schipper, de ambtenaren A. van Steensel, P. Hoogenboom, D.E.H. Diepenhorst, J.J. van Strien, gemeentebode A. Weeda; boekhandelaar L.C. van As; notaris G.L. Born; de huisartsen P.A. Kroesen, J.P. van Dongen; de predikanten Ds. W. Rijsburger, I. Hamming; de directeuren van de Zuid-Hollandsche Beetwortelsuikerfabriek D. Fonkert en B.A. van der Sluis; de raadsleden L. Stougie, G. van Leenen; de directeur van de Rijks HBS, Dr. A.W. Boerman; rentmeester J. Verhagen Jzn.; deurwaarder A. Schep en de timmerman T. Bestebreur.

Uit het verweer blijkt dat er een aantal zaken in de aanklacht niet kloppen, zoals het feit dat burgemeester Diepenhorst burgemeester zou zijn geweest tijdens de bezetting van de gemeenten Nieuw-Beijerland, Piershil en Goudswaard. Ook heeft hij niet de administratie gevoerd van de "arbeidseinsatz". Verder gaat de burgemeester in op de ingebrachte klachten, die naar zijn oordeel onjuist zijn.

Het verweer is als bijlage aan deze publicatie toegevoegd.

Toch wordt door de adviescommissie "Zuivering burgemeesters Zuid- Holland" op 3 november 1945 nog een uit tien punten bestaande tenlastelegging uitgebracht.

Op 15 november 1945 wordt burgemeester Diepenhorst verhoord. Naar aanleiding van het verslag van het verhoor, reageert burgemeester Diepenhorst op 4 december 1945 op passages die volgens hem niet juist zijn weergegeven.

Ook het politiek bestuurlijke leven gaat in Oud-Beijerland gewoon door. Omdat in 1941 de gemeenteraden door de bezetter zijn afgeschaft, dient er weer een gemeenteraad te worden geïnstalleerd. Er zijn geen verkiezingen uitgeschreven als op 16 november 1945 een tijdelijke gemeenteraad wordt geïnstalleerd. De gemeenteraad bestaat hoofdzakelijk uit leden van de Sociaal Democratische Arbeiderspartij (SDAP). De reden hiervoor was dat de andere politieke partijen niet wilden meewerken aan een niet democratisch gekozen gemeenteraad.

In de raadsvergadering verwoordt het raadslid Hendrik Monster het als volgt:

"Ook de SDAP staat niet sympathiek tegenover deze vorm van vertegenwoordiging als andere partijen hadden meegewerkt had hier de raad kunnen zitten als vóór 1939".

Op 22 november 1945, no. 6 heeft de "Zuiveringscommissie" haar oordeel over burgemeester Diepenhorst gereed en adviseert aan de Commissaris van de Koningin:

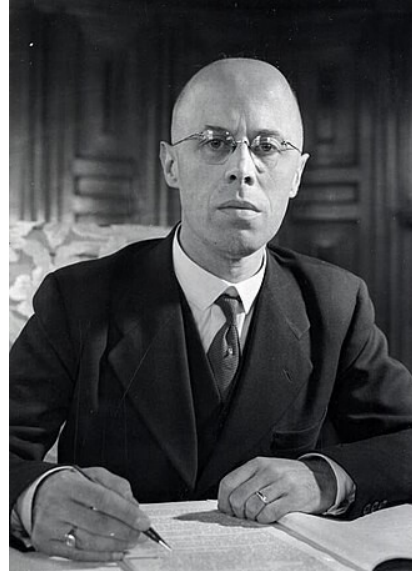
"Op grond van de verklaring is de commissie bij volstreekte meerderheid van stemmen, adviseert om tegen den heer Diepenhorst geen maatregelen met betrekking tot zuivering te nemen".

De onduidelijkheid rond burgemeester Diepenhorst blijft aanwezig, het verlossende woord komt pas op 25 juni 1946. In een op die dag gedateerde brief van de Commissaris van de Koningin mr. L.A. Kesper, hij deelt de burgemeester mee dat deze van de minister van Binnenlandse Zaken Dr. L.J.M. Beel een kennisgeving heeft ontvangen:

“Dat geen aanleiding bestaat tegen u op grond van uw houding tijdens de bezetting een maatregel te nemen”.

Lodewijk Albert Kesper.
1892- 1963.

mr. Louis Joseph Maria Beel
1902- 1977.

In 1946 is burgemeester Diepenhorst betrokken bij de samenstelling van de kamer Oud-Beijerland van het Dordtse tribunaal, voor de berechting van onvaderlandslievende activiteiten tijdens de oorlog.

Toen op 26 mei 1948 de Oud-Beijerlandse kamer werd opgeheven, sprak de voorzitter van de kamer mr. J. Konijnenburg waarderende woorden over de bijdrage aan de samenstelling van de kamer:

“Zeer gelukkig te zijn met een man van zo’n grote ervaring en kennis en toestanden in de Hoeksche Waard als de heer Diepenhorst”.

Op 28 augustus 1946 wordt bij Koninklijk Besluit van 21 augustus 1946, no. 9 burgemeester Diepenhorst ingaande 1 september herbenoemd als burgemeester van Oud-Beijerland.

Op 30 augustus wordt na de bezetting de eerste democratische gemeenteraad geïnstalleerd, daarmee is ook bestuurlijk definitief een eind gekomen aan de gevolgen van de bezetting.

De gemeenteraad besluit op 18 december 1946, op voorstel van de leden Lambertus Plomp (SGP) en Jan P. Hagoort (AR) om een ambtsgebed in te stellen. Na enige discussie wordt in de raadsvergadering van 20 december 1946 een collegevoorstel op dit punt met 7 tegen 5 stemmen aangenomen. Op maandag 20 januari 1947 wordt voor het eerst in Oud-Beijerland het ambtsgebed uitgesproken. Bij de installatie van een nieuwe gemeenteraad in 1986 wordt het ambtsgebied weer afgeschaft.

Begin februari 1948 zit burgemeester Diepenhorst de gemeenteraad weer voor na zijn ziekte. Het raadslid H. Monster wenst hem als oudste raadslid namens de gehele raad geluk met zijn herstel.

Als Koningin Wilhelmina haar abdicatie bekend maakt, wordt dit ook vanaf het bordes van het gemeentehuis afgekondigd.

Afkondiging van de abdicatie van Koningin Wilhelmina, 12 mei 1948.

Donderdag 1 juli 1948 is burgemeester Diepenhorst gekozen in het bestuur van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG).

Op maandag 5 juli 1948 brengt Prins Bernhard een bezoek aan de Hoeksche Waard. Als laatste gemeente in de Hoeksche Waard bezoekt de Prins om 17.15 uur Oud-Beijerland. De Prins wordt voor het gemeentehuis ontvangen door burgemeester Diepenhorst, de secretaris en beide wethouders. In de raadzaal zijn alle burgemeesters uit de Hoeksche Waard met hun echtgenotes en een groot aantal notabelen aanwezig, ook zijn aanwezig een aantal oud-illegale werkers. Na de officiële bijeenkomst in de raadzaal is er een defilé van de Oranjeverenigingen uit de Hoeksche Waard.

Het college van burgemeester en wethouders in afwachting van de komst van Prins Bernhard. v.l.n.r. secretaris Arie Schipper, burgemeester Jacobus Cornelis Diepenhorst en de wethouders Jan Baars en Leen Stougie.

In de nacht van vrijdag op zaterdag 13 november 1948 om 2.30 uur komt burgemeester Diepenhorst te overlijden. Diezelfde dag wordt de overleden burgemeester in een buitengewone raadsvergadering

herdacht. Volgens de krant had de vergadering een plechtig karakter.

De voorzittersstoel bleef leeg, als symbool van de ledige plaats, die de burgemeester Diepenhorst in de gemeente heeft achtergelaten.

Bij deze raadsvergadering is ook het voltallige gemeentepersoneel aanwezig.

Wethouder Jan Baars sprak over burgemeester Diepenhorst als volgt:

“Een schok van ontroering ging gisterenmorgen door onze gemeente toen het bekend werd, dat de burgemeester opnieuw door een ernstige ziekte was overvallen. [ ] Het is echter ook een ernstig verlies voor onze gemeente, die een burgemeester heeft verloren, welke buitengewone gaven bezet. Hij was iemand, begiftigd met een helder verstand, veel levenservaring en daardoor had hij, en veelzijdige en praktische kijk op de vraagstukken, welke met het gemeentebestuur samenhangen. [ ] Nog veel moeilijker werd het toen ons land door de vijand werd overvallen; ik behoef al de zorgen en moeite niet te noemen, waarmee de burgemeester belast werd. De tol van de oorlog heeft hij ten volle moeten betalen toen zijn have en goed door de vijand werd verbrand”.

Gemeentesecretaris Arie Schipper karakteriseerde de overleden burgemeester als volgt:

“Hij was een magistraat van groot formaat, doch voelde zichzelf klein tegenover God, zijn Schepper, die hem zoveel rijke en bijzondere gaven van hoofd en hard heeft geschonken. Burgemeester Diepenhorst heeft gewerkt zolang het dag was”.

In een In memoriam in het “Nieuwsblad gewijd aan de belangen van de Hoeksche Waard” van 15 november 1948 wordt ook gesproken over de houding van burgemeester Diepenhorst tijdens de bezetting. Om de persoon van burgemeester Diepenhorst tijdens de oorlog in een historisch juist perspectief te zetten volgt hier een gedeelte uit het In memoriam:

“De jaren dat burgemeester Diepenhorst eerste burger van Oud-Beijerland was, zijn niet gemakkelijk voor hem geweest, vooral niet de oorlogsjaren en de eerste tijd daarna. Deze na-oorlogse tijd heeft hem diepe teleurstellingen gebracht, toen hij moest ervaren dat zijn werk tijdens de oorlog zo ganselijk verkeerd beoordeeld werd door sommigen. Door sommigen, echter niet door allen, want wij zijn ervan overtuigd dat velen in de oorlog hem juist hebben gezien als een burgervader, die zich bewust als een stootblok opwierp tussen de bezetter en de bevolking, die aan zijn hoede was toevertrouwd. In die jaren heeft hij het bijzonder moeilijk gehad en dikwijls heeft hij voor moeilijke keuze gestaan van enerzijds zijn verantwoordelijkheid tegenover de bevolking van Oud-Beijerland en anderzijds de grens welke hij als goed vaderlander die hij was, niet mocht overschrijden. Hij heeft toen het te zwaar werd, en zijn eer als Nederlander op het spel stond de ene juiste keuze gemaakt: hij ging heen, maar niet eerder dan toen het niet anders kon. Hij had het zoveel gemakkelijker kunnen hebben wanneer hij zijn functie eerder had neergelegd. Voor ons staat echter vast dat hij vele moeilijkheden vrijwillig op zich nam, niet om het ambt te behouden, doch omdat zijn verantwoordelijkheidsgevoel hem de plicht oplegde de Oud-Beijerlandse bevolking in haar zwaarste uren niet in de steek te laten. Lief en leed heeft hij met Oud-Beijerland gedeeld. Dat sommigen zijn houding niet in het juiste licht hebben kunnen of willen zien, is daarom zo geloven wij, wel een der grootste teleurstelling geweest, welke hij in zijn leven heeft ondervonden”.

Het artikel gaat verder wat burgemeester Diepenhorst in de tien moeilijke jaren voor Oud-Beijerland heeft betekend:

“Oud-Beijerland is zijn overleden burgemeester grote dank verschuldigd. Wie zich Oud-Beijerland van tien jaar geleden herinnert en dit vergelijkt met Oud-Beijerland van vandaag, moet groot respect hebben voor de stuwkracht, die er van de heer Diepenhorst als hoofd der gemeente is uitgegaan. Hij heeft Oud-Beijerland de grootste gemeente in de Hoeksche Waard ook tot de fraaiste en hygiënische gemaakt. Onder zijn bestuur werden rioleringen- en een stratenplan uitgevoerd, die Oud-Beijerland een geheel ander aanzien hebben gegeven en voor de volksgezondheid van grote betekenis zijn geweest; een geheel nieuw dorpsdeel werd tijdens zijn ambtsduur gebouwd. De grond aan het Zandpad en Polderstraat werd bouwrijp gemaakt, waar later direct nieuwe straten werden aangelegd. Sloten welke Oud-Beijerland tien jaar geleden nog zo veel kende en die een gevaar waren voor de volksgezondheid, zijn er praktisch niet meer; daarnaast werden vele straten- de Karel Doormanstraat, de Nobelstraat en de Kerkstraat- verbeterd. De woningbouw werd door hem zoveel mogelijk gestimuleerd en bespoedigd. Verder getuigen de uitbreidingen van de begraafplaats, de aankoop van industrieterrein en bouwgrond aan de Koninginneweg, van zijn vooruitziende blik, terwijl de voorgenomen mechanisatie van de brandweer en de aankoop van een speelterrein voor de jeugd, blijk gaven van zijn reële kijk op de dingen, die aan de orde van de dag waren. Oud-Beijerland heeft een bekwaam burgervader verloren. Een harde werker, die belangstelling had voor alles wat zich bewoog op maatschappelijk en geestelijk terrein en die daar steeds een groot werkzaam aandeel in had. Wijlen burgemeester Diepenhorst is voor Oud-Beijerland van zeer grote betekenis geweest. Hij arbeide steeds, en zo lang het dag was. Zijn voorbeeld als eerste burger moge vele een voorbeeld zijn. Zijn nagedachtenis eren wij in grote erkentelijkheid”.

In de krant ook een stukje van de columnist “Philia”.

*Nieuwsblad gewijd aan de belangen
van de Hoeksche Waard,
17 november 1948.*

Op maandag 15 november 1948 om 19.00 uur, terwijl de klok van de dorpskerk luidt, gaat er waarschijnlijk een indrukwekkende stoet door het dorp, als de overleden burgemeester uitgeleide wordt gedaan.

Naast zijn zoon volgen de beide wethouders Jan Baars en Leendert Stougie, gemeentesecretaris Arie Schipper en het gemeentepersoneel de rouwauto. Bij het gemeentehuis, de dorpskerk en de gasfabriek hangt de vlag halfstok.

Aan de grens van de gemeente vormde het gevolg een haag waar de rouwauto langzaam doorheen reed. Volgens het Nieuwsblad gewijd aan de belangen en van Hoeksche Waard van 17 november:

“Een laatste saluut van de Oud-Beijerlandse vroedschap en honderden gemeentenaren, aan hem die tien jaren het hoogste bestuursambt van Oud-Beijerland vervulde”.

Aan de gemeentegrens van Strijen werd de rouwauto opgewacht door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Strijen, waar de overleden burgemeester jarenlang wethouder is geweest.

Op dinsdag 16 november is er een korte rouwdienst, waarbij als vertegenwoordiger van de Commissaris van de Koningin mr. Dinger aanwezig is, evenals de leden van Gedeputeerde Staten, vertegenwoordigers van de Anti- Revolutionaire Partij, de burgemeesters van de gemeenten in de Hoeksche Waard en velen uit Oud-Beijerland. Om 15.00 uur werd Jacob Cornelis Diepenhorst op de begraafplaats in Strijen begraven.

Zijn echtgenote Pietje Visser overlijdt op 30 oktober 1954 in Rotterdam.

Begraafplaats Strijen.

Bij raadsbesluit van 8 oktober 1973 wordt in de nieuw te bouwen wijk Oosterse Gorzen een straatnaam vernoemd naar burgemeester Diepenhorst.

In 1995 verschijnt er, mede gefinancierd door de gemeente Oud-Beijerland, een boek over de illegaliteit in Oud-Beijerland. Met name over de verzetsgroep "Zinkweg" met als titel "Uit trouw geboren" van de hand van de schrijver Albert Oosthoek. In het boek worden de verdachtmakingen van kort na de oorlog herhaald en wordt burgemeester Diepenhorst zonder enige nuance vijftig jaar na de oorlog nog steeds getypeerd als *"een falende burgemeester met slappe knieën"*. Weggelaten wordt in dit boek, het onderzoek en verweer van Diepenhorst, wat uiteindelijk eindigt dat de burgemeester van alle blaam is gezuiverd.

Om een beeld te krijgen over de inhoud van het boek volgen hier enkele passages:

Op pagina 50 lezen we over burgemeester Diepenhorst:

"met het uitoefenen van zijn functie laveerde hij tussen de eisen van de bezetter en de belangen van de inwoners van zijn gemeente. Met zijn gezagsgetrouwe instelling voerde hij de Duitse maatregelen veelal zeer punctueel uit".

Op pagina 56 lezen we verder:

"als voorbeeld voor de andere burgemeesters en de ambtenaren in de Hoeksche Waard faalde hij. Zijn geschipper met de bezetter kon hij uiteindelijk niet voorkomen dat zijn huis aan de Koninginneweg op 17 oktober 1944 door de Duitse militaire in brand werd geschoten".

Bij noot 109 van het boek op pagina 108 staat:

"mede op het getuigenis van leden van de verzetsgroep Zinkweg werd J.C. Diepenhorst na de oorlog gedurende enkele maanden als burgemeester van Oud-Beijerland geschorst. Op 13 november 1948 overleed hij in de functie van burgemeester van Oud-Beijerland".

Achteraf bezien is het goed dat er in 1945 een onderzoek heeft plaatsgevonden door de "Zuiveringscommissie burgemeesters", naar de gedragingen van burgemeester Diepenhorst tijdens de bezetting.

Goed onderzoek door de schrijver Albert Oosthoek had kunnen voorkomen dat na vijftig jaar burgemeester Diepenhorst wederom wordt beschuldigd.

In een artikel in het Rotterdams Dagblad van 6 mei 1995, geschreven door Wessel Penning over het boek, gaat in het nog verder:

"De houding van de Oudbeijerlandse burgemeester J.C. Diepenhorst was meer typerend voor het gedrag van de notabelen in oorlogstijd. Diepenhorst was zeker niet pro-Duits maar schikte zich naar de wensen van de autoriteiten van dat moment. Toen hem op een dag ter ore kwam dat de Zinkweg-groep van plan was het bevolkingsregister te stelen reageerde hij woedend: "wat jullie van plan zijn, kan me niet schelen, het bevolkingsregister blijft hier". Later in de oorlog - moe van zijn gezagsgetrouwe instelling- dook Diepenhorst alsnog onder. Het harde oordeel van Oosthoek: het bankroet van het beleid van iemand die niet opgewassen bleek tegen de zware eisen van de moeilijke oorlogstijd".

Nergens een verwijzing naar het onderzoek van de "Zuiveringscommissie burgemeesters in Zuid-Holland". Terwijl alle relevante documenten zijn te vinden in het gemeentelijke archief van de voormalige gemeente Oud-Beijerland en in het Nationaal archief in 's-Gravenhage.

Bij de opening van de expositie "burgemeesters van Oud-Beijerland 1852-m 2005" in het Oude Raadhuis op 19 november 2005 sprak waarnemend burgemeester Tineke Netelenbos namens de gemeente Oud-Beijerland over de kwestie Diepenhorst:

"hij werd bekritiseerd om zijn opstelling, maar van alle blaam gezuiverd, ik denk dat we ons niet voor kunnen stellen hoe moeilijk het moet zijn geweest om in zo'n situatie burgemeester te zijn".

GEMEENTE OUD-BEIJERLAND.

H.

Dossier: -2.08.

Oud-Beijerland 21 Augustus 1945.

No.:

Onderwerp:
Klachten burgemeester.

Bijl.

In antwoord op Uw schrijven d.d. 10 dezer, heb ik de eer U in tienvoud te doen toekomen mijn verweer tegen de klachten, ten aanzien van mijn beleid en gedrag als burgemeester dezer gemeente. Opgemerkt zij dat ik uitsluitend burgemeester van Oud-Beijerland ben geweest en nimmer dat ambt bekleed heb ik Nieuw-Beijerland, Piershil en Goudswaard.

De arbeidsdienstverordening "Arbeitseinsatz" is nimmer door mij administratief uitgevoerd, tenzij hiermee bedoeld wordt de opgave van de dienstplichtigen voor den Ned. Arbeidsdienst. Hiervoor zijn alleen, evenals in de andere gemeenten, de administratieve gegevens verstrekt. Nimmer is een der dienstplichtigen die weigerde aan den oproep gehoor te geven, aangehouden en overgebracht naar het kamp. Integendeel, zoodra een verzoek om inlichtingen werd ontvangen, is direct betrokkene ingelicht, zoodat steeds een negatief bericht kon worden verzonden.

Gezien het groot aantal klachten, waarvan vele geheel onjuist zijn, ben ik niet alleen volgaarne bereid, doch stel er zelfs bijzonder prijs op mader mondeling te worden gehoord, waarbij ik reeds nu mag wijzen op de omstandigheid dat de sfeer, waarin zich de ten laste gelegde feiten hebben afgespeeld, geheel verschillen is met de huidige, nu, alles rustig en zonder eenig gevaar kan beoordeeld worden en men weet wat niet gebeurd is, terwijl op het moment zelve steeds rekening gehouden moest worden met de meest strenge maatregelen, waarvoor niet werd teggedeind.

Om een juist inzicht te verkrijgen ten aanzien van het vermelde in het verweerschrift, stel ik er bovendien prijs op dat de navolgende personen worden gehoord; A. Schipper, gemeente-secretaris, Bijl 21; A. van Steensel, 1e ambtenaar ter secretarie, Zandpad 24, P. Hoogenboom, 2e ambtenaar ter secretarie, Zandpad 49, D.E.H. Diepenhorst, gemeente-ontvanger, Tuinstraat 37; J.J. van Strien, 3e ambtenaar ter secretarie, Schenkweg 136 's-Gravenhage; A. Weeda, gemeentebode, Waterstal 2; L.C. van As, boekhandelaar, Molendijk 4; T. Bestebreur, timmerman, Julianastraat 78;

Ten aanzien van mijn beleid en gedragingen als burgemeester, kunt U ook ingezetenen als getuige hooren, b.v. G.L. Born, notaris, West-Voorstraat 7; P.A. Kroesen, arts, Ooststraat 20; W. Rijnsburger, Ned. Herv. predikant, Oost-Voorstraat 8; I. Hamming, Geref. predikant, Julianastraat 86; D. Fonkert, Directeur Zuid-Hollandsche Beetwortelsuikerfabriek, West-Voorstraat 18. B.A. van der Sluis, Directeur Zuid-Hollandsche Beetwortelsuikerfabriek

Aan

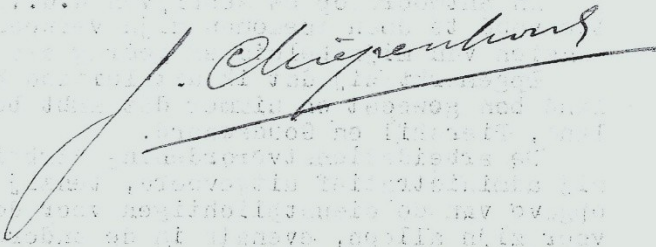
de Adviescommissie Zuivering
Burgemeesters Zuid-Holland
te ROTTERDAM.
Mathenesserlaan 184.

Molendijk 96; L. Stougie, typograaf en raadslid, Emmastraat 3;
G. van Leenen, koopman en wethouder, Molendijk 66; Dr. A.W.
Boerman, Directeur H.M.B.S., H.M.B.S.Laan 8; J. Verhagen Jzn.,
rentmeester, Oostdijk 105; A. Schep, deurwaarder, Steenenstraat
30; J.P. van Dongen, arts, West-Voorstraat 6;

Indien U meerderen wilt doen verschijnen, dan moge ik verwijzen naar de ongeveer 1200 onderteekekenaren van het aan den heer Commissaris der Koningin in deze provincie verzonden adres betreffende de intrekking van het vervangingsbesluit als burgemeester.

De Burgemeester der gemeente Oud-Beijerland,

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

VERWEER OMTRENT DE KLACHTEN CONTRA DEN BURGEMEESTER VAN
OUD-BELJERLAND.

=====

1. De stichting Winterhulp Nederland, in opzet bedoeld als een manifestatie van nationale saamhorigheid, had de bedoeling om zonder politieke, maatschappelijke of godsdienstige onderscheiding, steun te verlenen aan ieder, die in nood verkeerde. In dien vorm is de stichting toegelicht, bij circulaire van den heer Minister van Staat, Commissaris der Provincie Zuid-Holland d.d. 6 November 1940, no. 1527/1 G, en als zoodanig is deze instelling dan ook door mij gezien en aangevoeld. Uit dezen hoofde werd deze belangrijke sociale onderneming, welke bestemd was, uitsluitend aan landgenooten ten goede te komen, in de bijzondere zorg en sympathie der burgemeesters aanbevolen. Dienovereenkomstig is door mij gehandeld. Een comité van 15 notabelen werd samengesteld, terwijl door een tiental meisjes w.o. mijn dochter werd gecollecteerd. Deze heeft alleen de eerste keer aan de inzameling deelgenomen. De verdeeling der toegewezen gelden is in werkelijkheid ten goede gekomen aan het behoeftige deel der ingezetenen. Naar gelang de stichting afgleed van het doel, ons voor ogen gesteld, verminderde de belangstelling en activiteit. Deze verdween totaal, toen meer en meer de N.S.B. haar invloed deed gelden. Daar de opbrengst der collecten tot een miniem bedrag slonk, ben ik meermalen daarvoor onderhouden. Verbetering kwam er niet, en als gevolg van mijn leiding, ben ik in 1942 als buurtschapshoofd vervangen door een ingezetene. Hieruit blijkt duidelijk mijn afwijzende houding tegenover W.H.N. Zie ook bijgaand verslag no. I, waaruit naar voren komt, hoe mijn houding is beoordeeld door de N.V.D.
2. Aangezien de N.V.D. een totale mislukking was, slechts één lid liet zich inschrijven, kwam men bij die instelling tot het besluit de zaak anders aan te pakken. In opdracht van den N.V.D. moets een aantal personen uitgenoodigd worden tot bijwoning eener vergadering. De "uitnoodiging" geschiedde in den vorm van een korte mededeeling, waarvan afschrift hierbij gaat. (bijl. II). Van een beleediging van H.M. de Koningin kan ik me niets herinneren, wel van minister Colijn. Na afloop heb ik hiertegen geprotesteerd en geweigerd den spreker een hand te geven. De bijeenkomst was een mislukking, zoodat voor de tweede maal een vergadering is gehouden, die in opdracht van mij is bijgewoond door een ambtenaar ter secretarie, om een verslag van het verhandelde te krijgen, teneinde te kunnen beoordeelen hoe verder gehandeld moest worden. Een afschrift van dit verslag gaat als bijlage I hierbij. Het verhandelde was van dien aard, dat ik me gewend heb tot den Provinciaal Directeur van W.H.N. met klachten, met als gevolg dat de vertegenwoordiger van den N.V.D. hier niet meer mocht werken. Nimmer hebben zich meerdere leden voor den Volksdienst aangemeld, zoodat ook hieruit afdoende blijkt dat van eentegemoetkomende houding of medewerking mijnerzijds in geen enkel opzicht sprake is.
3. De opdracht is niet door mij verleend. De hoofdagent Kool is geroepen bij de 4 rechercheurs en deze gaven hem de opdracht de Joden te doen ophalen. Op dat moment was ik niet in het gemeentehuis, doch zou ik aanwezig geweest zijn, dan had ik zulks niet kunnen voorkomen, ook Kool werd ertoe gedwongen. Persoonlijk ben ik bij geen enkele arrestatie geweest, doch heb alleen een wakend oog gehouden op de openbare orde. Uit medegevoel en sympathie ben ik met de Joden meegewandeld naar de tram en heb in het openbaar met een handdruk afscheid van hen genomen met den wensch hen weer spoedig in gezondheid te mogen begroeten bij hun terugkeer.
4. Van een uitvoering der arbeidsdienstverordening "Arbeits einsatz" is mij niets bekend.

Wordt bedoeld de verordening betreffende den Ned. Arbeidsdienst, dan zij medegedeeld dat, evenals in de andere gemeenten de gewone opgaven van de dienstplichtigen zijn verstrekt. Nimmer is in eenigerlei opzicht medegewerkt om de "dienstplichtigen te doen overbrengen, integendeel, wanneer een oproep in dien geest kwam, werd belanghebbende steeds gewaarschuwd, zoodat hij nimmer thuis was. Nooit is den ook een der ingeschrevenen, die niet voldeed aan zijn oproep, aangehouden en overgebracht naar het kamp.

5. Verschillende malen is vanwege den Landstand naar adressen geïnformeerd. Naar ik vermeen was dit bedoeld voor ledenwerving en contributie-inning. Dat ik geweten zou hebben dat zulks geschiedde met het oog op uitzending naar de Oekraïne, is onjuist.
6. Overeenkomstig de verschillende circulaires van het Departement van Binnenlandsche Zaken is in 1942 en 1944 mededeeling gedaan aan het Gewestelijk Arbeidsbureau van het aanwezige gemeente-personeel. Dit geschiedde steeds met overschrijding van termijnen en met gebruikmaking van voorwendsels dat geen personeel voor uitzending in aanmerking kwam. Steeds is alles in 't werk gesteld uitzending te voorkomen hetgeen gelukt is voor het personeel der gemeente-secretarie, van gemeente-werken, van het Reinigingsbedrijf en voor het onderwijzend personeel. Totaal 30 man. Van het gas- en electriciteitsbedrijf, bestaande uit 20 man, kon, ondanks herhaalde pogingen, niet verhinderd worden dat één persoon werd aangewezen. Deze dook onder. Nadien is het steeds gelukt aan den arbeidsinzet te ontkomen, hoewel voortdurend gestreden moest worden om het personeel vrij te krijgen.
In Mei 1944 is door den Fachberater opgave geëischt van de bedrijven, winkels enz., teneinde na te gaan voor wie geen Z-kaart was gevraagd en deze uit te zenden voor den arbeidsinzet. Onmiddellijk heb ik mijn bezwaren ter kennis gebracht van den Secretaris-Generaal van Binnenlandsche Zaken en voorts den burgemeesters der omliggende gemeenten in overweging gegeven zich eveneens tot gemelde autoriteit te wenden. Het gevolg was dat geen opgave is verstrekt.
7. Om den indruk te vermijden dat tegengewerkt werd en de uitzending van gemeente-personeel werd gesaboteerd, zijn de Z-kaarten ingevuld, omdat bij botte weigering zeer zeker tot onmiddellijke uitzending der ambtenaren zou worden overgegaan. Een der ambtenaren van het Gas- en Electriciteitsbedrijf wenschte de kaarten niet in te vullen, waarna ik hem erop wees dat hij beter kon onderduiken dan mij voor de moeilijkheid te plaatsen hem eventueel te moeten ontslaan, indien zijn weigering ter kennis kwam van den Fachberater.
De Z-kaarten zijn ingezonden na herhaalde aanmaningen, terwijl geen aanwijzing voor den arbeidsinzet is geschied, hetgeen voorkomen kon worden doordat de "noodzakelijkheid" van betrokkenen werd aangetoond.
8. Het is me onbekend welk geval bedoeld wordt, zeker heb ik de genoemde uitdrukking nooit gebezigd.
9. Woensdag 17 Mei 1944 zijn alle burgemeesters der droge gemeenten in de Hoeksche Waard te Klaaswaal bijeen geweest, waar een tweetal officieren der Duitsche Weermacht mededeelden dat op last van Generaal Rommel palen gezet moesten worden. Bij weigering of onvoldoende medewerking zou tot inundatie en evacuatie van de bevolking worden overgegaan. Elke gemeente moest voor de benodigde palen zorgen.
Met klem en nadruk werd door de burgemeesters gewezen op het onjuiste om bij niet-uitvoering of onvoldoende medewerking tot inundatie over te gaan. Geen gemeente was in staat om aan de gestelde eischen te voldoen. Getracht werd de zaak op de lange baan te schuiven, hetgeen niet gelukte omdat een termijn werd gesteld binnen welken de palen in den grond moesten staan,

Na afloop is direct contact gezocht met den Commissaris in de provincie, doch ondanks diens bemiddeling gelukte het niet de zaak ongedaan te maken. De Beauftragte gaf schriftelijk bevel tot palen zetten of evacuatie en onder water zetten. Een bijeenkomst met de direct-belanghebbenden, t.w. de land- en tuinbouwers en sommigen uit de burgerij is gehouden, waarbij een uiteenzetting is gegeven. Een verslag gaat als bijlage III hierbij. Hieruit blijkt dat van afschulving der verantwoordelijkheid geen sprake is, doch in verband met den diepingrijpenden aard der voorgeschreven maatregelen, was door alle burgemeesters overeengekomen, een bijeenkomst met belanghebbenden te houden en hen met de zaak op de hoogte te stellen. Aldus is geschied, ook in Oud-Beijerland. In de vergadering is door mij uitdrukkelijk gezegd, indien men van oordeel was, goen palen te moeten zetten, doch de gevolgen, n.l. de inundatie en evacuatie te moeten aanvaarden, ik me daar volledig zou achter scharen, en de consequenties ook ten aanzien van mijn ambtsvervulling zou aanvaarden. Schier algemeen oordeelde men dat niet anders kon en mocht gehandeld worden dan: palen zetten, aangezien een weigering zelfvernietiging beteekende. De insinuatie van "grootendeels welgestelde personen", wijs ik met verontwaardiging af. Alle land- en tuinbouwers zijn uitgenoodigd en eenige ingezetenen die ik als vertegenwoordigers der burgerij beschouwde. Van de 14000 palen die gezet moesten worden, zijn er ongeveer 2000 gezet. Meegedeeld werd dat geen palen aanwezig waren, zoodat verwacht werd dat deze door de weermacht zouden worden geleverd. Verschillende malen is in verband met de van Duitsche zijde gemaakte aanmerkingen in dien geest geantwoord. De aandrang op het palen zetten is telkens beantwoord met de opmerking dat gewacht werd op den aanvoer, die natuurlijk nimmer geschiedde. De aanwijzing voor het kappen van hout, niet voor het zetten der palen, is geschied overeenkomstig bijgaand afschrift, (bijl. IV). Dit model is van Duitsche zijde verstrekt, doch is zoodanig gewijzigd, dat duidelijk aangegeven werd dat het bevel van den Weermachtsbevelhebber uitging.

10. In den nacht van 22 op 23 Mei 1944 zijn bij den landbouwer de Regt een 45-tal palen, die op het land gelegd waren om gezet te worden, doorgezaagd. De landbouwer deed hiervan aangifte bij de marechaussée, die het geval doorgaf aan den Sicherheitsdienst te Rotterdam. Deze kwam des morgens ten gemeentehuize, eischte volkomen genoegdoening en stelde de burgerij aansprakelijk voor deze "sabotage". Als strafmaatregel moesten 100 burgers vóór 12 uur 's- Middags van den 24en Mei 60 gevelde boomen naar het land dragen en zetten. De groepscommandant Kool gaf deze straf door aan den N.S.B. afdelingscommandant, luitenant van der Tholen, die opdroeg menschen op straat en uit de huizen te halen om de opgedragen werkzaamheden te doen verrichten. O.m. werd het geheele dis tributiepersoneel opgecommandeerd; het secretarie-personeel verschool zich, zoodat dit aan het bevel ontkwam. Gedurende deze vordering ben ik met T. Bestebreur, Julianastraat no. 78 met mijn auto vanaf het gemeentehuis naar den Zinkweg gereden, waarbij we den Molendijk passeerden, alwaar een twee- à drie-tal personen om een hoek gluurden. Dit waren jonge menschen, en waar verschillende ouderen werden gegrepen, heb ik van hen het persoonsbewijs opgevraagd, aan de marechaussee ter hand gesteld en belanghebbenden medegedeeld dat ze het bewijs op de kazerne moesten halen. Ze hebben aan de werkzaamheden deelgenomen. De heer L.C. van As, Molendijk 4 is van een en ander toeschouwer geweest, zoodat hij als getuige kan optreden, evenals voornoemden T. Bestebreur. In verband met "de zagerij" ben ik bij den Beauftragte ontboden, die op den ernst van het begane feit wees. Ditmaal zou voorloopig volstaan worden met de opgelegde straf, doch waar de daad als sabotage was te beschouwen, zou een volgend maal

zeer zeker gijzelaars worden genomen, een groote geldboete aan de gemeente worden opgelegd met evacuatie der bevolking, Met aandrang moest de bevolking worden gewaarschuwd om herhaling te voorkomen. Door mij werd opgemerkt dat, waar het gebeurde waarschijnlijk ondoordacht door eenige jeugdige personen was gedaan, het onbillijk zou zijn hiervoor de geheele bevolking aansprakelijk te stellen. Dan moest men mij persoonlijk maar ervoor verantwoordelijk stellen. Bij dit onderhoud was de gemeente-secretaris tegenwoordig.

11. In Augustus 1941 waren aanplakbiljetten aangebracht. Deze waren den anderen dag afgescheurd. Een officier der Duitsche politie kwam met een functionaris der N.S.B. des avonds bij den gemeente-secretaris met de opdracht dat nieuwe biljetten onmiddellijk moesten worden geplakt. Bij weigering zouden strafmaatregelen genomen worden. De secretaris stelde mij hiervan in kennis, en ter voorkoming van strafmaatregelen voor de bevolking, zijn eenige biljetten door den gemeente-bode beplakt, wien dit is opgedragen. Door de Duitsche politie was reeds een belasting-ambtenaar aan het plakken gezet. Dien avond was het zeer rumoerig in de gemeente. Een N.S.B. spreker hield vanuit een café, met versterking van luidsprekers op het marktplein een zeer provocerende toespraak, doorspekt met allerlei dreigementen, o.a. de burgemeester en secretaris moesten vlug verdwijnen, want deze saboteerden alles en werkten zooveel mogelijk tegen. Doch de vereischte maatregelen zouden spoedig gevonden worden, die zouden een einde maken aan de macht en invloed van die heeren. "Onze menschen strijden aan het Oostfront, ze moeten voor den winter van alles voorzien worden. Wordt dit niet vrijwillig gedaan, dan zullen wij de dekens bij jullie komen halen, ook je levensmiddelen." Het zeer talrijke publiek, het was bovendien Zaterdagavond, zoodat zeer velen van buiten Oud-Beijerland aanwezig waren, begon te joelen en fluiten, waarop de spreker de fiolen van zijn toorn op zoo'n grove en onbeschofte wijze over de aanwezigen uitgoot, dat een ieder met weezin werd vervuld. IJscowagentjes wilden niet langer verkoopen en trachtten te verdwijnen, hetgeen door de Duitse politie verboden werd. Ze moesten blijven waar ze waren. Gelukkig beheerschte het publiek zich, zoodat verdere onheilen konden voorkomen worden. Deze uitvoerige toelichting, welke niet rechtstreeks, doch wel indirect met het "plakken" verband houdt, wordt gegeven om de sfeer aan te geven, onder welke omstandigheden een en ander is geschied. Dit is van zeer groot belang met het oog op een juiste beoordeeling der feiten.
12. Nimmer zijn door mij propaganda-biljetten voor de S.S. en den jeugdstorm aan de hoofden der openbare scholen gezonden om op te hangen. Deze zijn rechtstreeks door W. Visser, N.S.B.er, aan de scholen bezorgd; het is me niet bekend of ze opgehangen zijn.
13. De gemeente-politie, hoofdagent Kool en 3 agenten hadden steeds op uitstekende wijze hun dienst verricht en mij van alles op de hoogte gehouden gedurende de bezetting. In het bijzonder verrichtte de hoofdagent, die een zeer goede speurdersneus had, op uitstekende wijze zijn functie. Waren er moeilijkheden, b.v. het voornemen om gijzelaars te vatten, dan wist hij zich op de hoogte te stellen wie gearresteerd zouden worden. Dit was van groot belang om de noodige maatregelen te nemen en betrokkenen te waarschuwen. Door zijn invloed, welke hij op handige wijze wist aan te wenden, is het aan hem verschillende malen gelukt een "arrestant" te bevrijden. Het spreekt vanzelf dat, toen bij de reorganisatie van de politie, de gemeente-politie verdween en daarvoor marechaussee kwam, over wie ik geen zeggenschap had, door mij getracht is, de agenten en den hoofdagent in de gemeente te houden, met als doel de maatregelen, gericht tegen de bevolking, te doorkruisen en/of de ingezetenen bij mogelijke gevaren te waarschuwen, hetgeen ook meermalen kon geschieden. Uit dezen hoofde is getracht Kool tot groepscommandant te doen

benoemen, te meer was dit van belang, omdat de afdeulingscommandant een N.S.B.er moest zijn, zoodat met alle mogelijke middelen geprobeerd moest worden de N.S.B. invloed ten behoeve van het goede politie-personeel en van de bevolking te neutraliseeren. Dit is gelukt, en een "dwarskijker" is aangevozen. Hierdoor bleef ik met Kool in contact en stelde hij me voortdurend van een en ander op de hoogte, zoodat op de gewone wijze kon worden doorgewerkt.

De opperwachtmeester van Antwerpen, sinds Mei 1941 in Oud-Beijerland woonachtig, was mij geheel onbekend, zoodat diens kwaliteiten ook niet beoordeeld konden worden. Het in de gemeente houden van het voormalige gemeentelijk politiepersoneel en het bevorderen van de aanstelling van Kool, is door mij schriftelijk geschied (Zie bijlage V), terwijlswogens mijn verblijf in het ziekenhuis deze aangelegenheid mondeling is bepleit door den secretaris bij den heer van Maurik Broekman, een niet- N.S.B.er.

14. Op een Zaterdag in de maand Januari 1944 werd mij medegedeeld dat een aantal jongelui plannen hadden bersamd de bevolkingsregisters op een bepaalden dag in de daaropvolgende week te doen verdwijnen. Mijn zegsman was volkomen betrouwbaar en ik achtte het in het belang van de gemeentenaren en de candidaadaders noodzakelijk dit geen doorgang te laten hebben, omdat ik hiervan zeer ernstige gevolgen vreesde. Bovendien hoorde ik dienzelfden avond dat diverse jongelui des middags in de consistoriekamer der Geref. Kerk hadden vergaderd, waaronder personen die steeds illegaal werk verrichtten. Voor Oud-Beijerland was hierbij betrokken de 3e ambtenaar ter secretarie J.J. van Strien.

Met deze gegevens voor oogen kwam het me raadzaam voor, ten einde ondoordachte dingen te voorkomen, de sleutels der kluis in veiligheid te stellen. Temeer was uiterste voorzichtigheid geboden, omdat kort te voren een overval op het postkantoor was uitgevoerd, waarbij naast veel bonnenmateriaal ruim 70 mille was buitgemaakt en waardoor de SD sterk verbiterd was en dreigde met verhaal op de burgerij. De sfeer was zeer ongunstig, waarom alle mogelijke voorzorgsmaatregelen moesten worden genomen.

Des Maandagmorgens heb ik in tegenwoordigheid van den secretaris, bovengenoemden ambtenaar gezegd dat ik van de plannen afwist en die in de gegeven omstandigheden niet kon toestaan. Hem was door mij en den secretaris toegestaan zooveel mogelijk illegaal te werken en de menschen behulpzaam te zijn. Goedgekeurd werd dat de bevolkingskaarten en persoonsbewijzen werden vervalscht, dat zooveel mogelijk de uitvoering der TD-stamkaartenbeschikking werd getraïneerd en gesaboteerd, kortom alles werd gedaan om de bevolking te beschermen.

Daaraan heb ik van Strien herinnerd en toegezegd dat zulks kon blijven geschieden, maar dat wanneer de illegaliteit het noodzakelijk achtte het bevolkingsregister te doen verdwijnen, zulks moest geschieden in overleg met mij en den secretaris. Dit achtte ik gewenscht met het oog op de gevolgen en de aansprakelijkheid en om de gevaren zooveel mogelijk te beperken, mede in verband met den juist tevoren plaats gevonden overval op het postkantoor.

15. Maandagmorgen 16 October 1944 om ongeveer 10 uur kwam een boodschap dat de secretaris bij den Ortskommandant moest komen. De Secretaris ging hierheen en keerde ongeveer half twaalf terug met de mededeeling dat 500 arbeiders gevorderd moesten worden voor het in orde brengen der verdedigingswerken rondom Oud-Beijerland. Vóór des avonds 8 uur, moest een lijst, vermeldende de namen der gevorderde personen bij den Ortskommandant worden ingeleverd. De schriftelijke opdracht hiertoe is een half uur later binnengekomen. Al spoedig was het standpunt ingenomen dat hieraan niet voldaan kon worden en mocht worden, zoodat niet anders restte dan onderduiken, hetgeen door mij, den secretaris, den ontvanger den len

6

en 2en ambtenaar ter secretarie gedaan werd. De 3e ambtenaar ter secretarie was in het ziekenhuis, doch is ook niet op zijn post teruggekeerd. Bij het verlaten van het gebouw, vroeg ik den secretaris of het met de administratie in orde was, opdat de Duitschers hiervan geen voordeel konden hebben, waarop deze antwoordde, "dat komt in orde". De secretaris beneden komende, trof op de secretarie aan den gemeentebode met zijn zoon. Een van beiden merkte op dat de bevolking weg moest hetgeen beaamd werd natuurlijk. De sleutels werden op de kasten gelaten, om het weghalen niet te bemoeilijken. Door mij was aan den heer I. Traas, illegaal werker, om 12 uur direct medegedeeld dat ondergeteekende en het secretarie-personeel gingen verdwijnen. Mijn dochter welke de boodschap bracht, heeft het verzoek van den heer Traas meegebracht, te willen zorgdragen dat registers, persoonsbewijzen enz. te hunner beschikking zouden komen. Des middags doken allen onder, terwijl des avonds de bevolkingsregisters door de illegaliteit zijn weggehaald. Geen enkele sleutel, welke tot het bevolkingsregister toegang gaf, is door mij meegenomen of vervoerd naar buiten de gemeente. Dat extra last en risico bezorgt is aan de illegaliteit, is mij niet duidelijk en onjuist.

16. Het onder dit punt vermelde is totaal onjuist. Nimmer heb ik het ondergedoken personeel van de gemeenten Nieuw-Beijerland, Piershil en Goudswaard gesproken, terwijl ik evenmin ooit waarnemend burgemeester ben geweest in die gemeenten.
17. De kopervordering is op gelijke wijze uitgevoerd als in andere gemeenten. Op niemand is aandrang uitgeoefend te leveren, Persoonlijk heb ik er mij niet mee bemoeid. Het is door een ambtenaar afgewerkt op zeer slappe wijze.
18. Begin October ¹⁹⁴⁴vervoegde zich een officier der Duitsche weermacht uit Dorcht, vergezeld van den Oberleutnant der Feldgendermerie te Oud-Beijerland bij mij, met de opdracht dat een bepaalde hoeveelheid textiel moest worden gevorderd. Ik merkte op dat de bevolking geen ondergoed had, aangezien de oorlog reeds vier jaren had geduurd, zonder dat iets nieuws kon worden gekocht. Voorts dat ik hij de burgerij niet kon en mocht overgaan tot vordering, waarop de officier antwoordde dat gevorderd moest worden, en zou dit niet of onvoldoende geschieden, dan zou het tienvoud geëischt worden, want de hoeveelheid was zoo gering, dat de burgerij, slechts één op de tien gezinnen moest leveren, volkomen in staat was aan de vordering te voldoen. Ik heb van de opdracht kennis gegeven aan de daarvoor in aanmerking komende ingezetenen, aan hen overlatende of zij al dan niet wilden leveren. Gelegenheid tot afgifte werd gegeven. Sommigen deelden mede dat ze het benodigde ter beschikking stelden, om afgehaald te worden, waarop ik antwoordde dat mijnerzijds niets zou worden afgehaald. Wat de Duitschers eischten, bracht ik ter kennis van betrokkenen, en daarmee was voor mij de zaak af. Ze waren gewaarschuwd om het te verbergen indien ze dit wenschten en konden zelf inleveren, indien ze het begeerden.
19. Dat ik medegewerkt heb aan de vordering van kachels ennaaimachines etc. is niet geheel juist. Blijkens bijgaand afschrift (bijl. VI) verzocht de Ortskommandant ten behoeve van een zieken officier een electrisch kacheltje in bruikleen. De gemeente gasfabriek had een exemplaar en dit is gegeven. Na eenige dagen is het terugbezorgd. De Ortskommandant vroeg eveneens in bruikleen een naaimachine (Zie afschrift bijl. VII). Door een confectiebedrijf is op mijn aanvrijzing een trapnaaimachine ter beschikking gesteld, welke eveneens na korten tijd is teruggegeven.
20. Op diens verzoek heb ik den Commissaris der provincie op de hoogte gesteld van hetverloop der staking. Dat achtte ik bovendien mijn plicht, temeer omdat de Commissaris goed-Niederlander was. Nimmer is echter voldaan aan de opdracht om degenen die tot staking opwekten en voorop liepen, aan de Duitsche politie

op te geven, integendeel, ook door de plaatselijke politie, werd alles gedaan om de staking te kleineeren en te bagateliseeren. Er is dan ook niemand gearresteerd of eenige strafmaatregel gevolgd, ondanks het feit dat alles staakte en het dorp in rep en roer was.

21. In 1943 is door mij gezegd dat niet alle mededeelingen en inzichten van den Oranjezender konden worden gedeeld, omdat vanuit Londen nooit alle plaatselijke toestanden konden worden bezien en dat in dergelijke omstandigheden naar beste weten en kunnen moest worden gehandeld. Dit is trouwens ook gebleken bij de Meistaking in 1943, toen vanuit Londen te kennen werd gegeven dat geen advies kon worden verstrekt omdat ter plaatse geen inzicht in de situatie mogelijk was.

Resumeerende kan ik verklaren, steeds naar eer en geweten te hebben gehandeld, daarbij met de bedoeling voor oogen, uitsluitend datgene te doen wat in het belang der burgerij was. Hierbij denk ik b.v. aan de aanstelling van krijgsgevangenen bij de brandweer, waardoor ze van krijgsgevangenschap werden vrijgesteld. Het gevolg was dat ik ter verantwoording ben geroepen bij den SD en den Beauftragte, Met zeer veel moeite is het gelukt uit handen van den SD te blijven. Steeds heb ik gepoogd de Deutsche maatregelen en voorschriften te ontduiken, althans de toepassing en uitvoering te verzachten. Dat dit niet altijd gelukte, ligt voor de hand. Voorts is de illegaliteit steeds door mij gesteund en bij gevaren gewaar-schuwwd. Verschillende malen heb ik het voornemen geuit ontslag te nemen, omdat mijn afkeuring zeker was in verband met mijn gezondheidstoestand. Degenen, met wie in erover sprak, drongen steeds erop aan, blijf, want het hek is dan van den dam en de NSB krijgt de gelegenheid in de centrum-gemeente van de Hocksche Waard zich te nestelen. Ook de Commissaris der Provincie en de Secretaris-Generaal uitten zich in dien geest. Met het oog op de belangen van ons land en volk, in het bijzonder van de bevolking in Oud-Beijerland, ben ik niet vrijwillig heengegaan, totdat het tijdstip aanbrak, dat verder aanblijven mij onmogelijk werd. Een vordering van 500 arbeidskrachten in October 1944 wenschte ik niet te doen en met de betrokken ambtenaren ben ik verdwenen. De reactie der Duitschers kwam prompt, daar den anderen morgen mijn woning in brand werd gestoken, waardoor ik alles verloor. Niets mocht eruit, zoodat ik met mijn gezin geheel afhankelijk werd van derer hulp. Eerst toen begon de terreur voor de bevolking, niemand was aanwezig om de maatregelen te beperken of te verzachten, integendeel de nieuwe burgemeester en personeel, allen NSB, verleenden hand- en spandiensten aan de Duitschers om de bevolking zooveel mogelijk te grieven en te terroriseeren. Bij razzia's werd volledige hulp verleend, terwijl getracht werd op allerlei manier de verblijfplaatsen van de ondergedokenen te ontdekken. Zelfs op den dag der capitulatie trachtten de Duitschers nog de ondergedokenen in handen te krijgen, hetgeen gelukkig niet is gelukt.

Oud-Beijerland, 21 Augustus 1945.
De Burgemeester van Oud-Beijerland,

BIJLAGE III.

Verslag der bijeenkomst, gehouden door den Burgemeester der gemeente Oud-Beijerland met de land- en tuinbouwers en andere ingezetenen uit die gemeente, op Donderdag, 18 Mei 1944, des nam. 8 uur in het Maranathagebouw.

Aanwezig ongeveer 100 genoodigden.

De Burgemeester opent de bijeenkomst en deelt mede dat alle burgemeesters uit de Hoeksche Waard een onderhoud hebben gehad met een tweetal officieren van de Duitse Weermacht op 17 Mei 1944, waarbij deze opdracht gaven, krachtens bevel van Generaal Rommel, om in het droge gebied in de Hoeksche Waard palen te zetten. Wordt vóór den termijn, vastgesteld voor elke gemeente, hieraan niet voldaan, of onvoldoende medewerking verleend, dan volgt evacuatie der bevolking, onderwaterzetting en/of het leggen van mijnen. De palen moeten ongeveer $4\frac{1}{2}$ M. lang zijn en $1\frac{1}{2}$ M. in den grond gezet worden. Voor de palen moet elke gemeente voor zich zorgen.

Onmiddellijk is verbinding gezocht met den Commissaris der provincie en met den Beauftragte bij den Rijkscommissaris.

Met deze autoriteiten zijn de verschillende moeilijkheden besproken, zooals het gebrek aan materiaal en het tekort aan palen. Gezegd is dat onmiddellijk aangevangen moest worden, Van den Beauftragte is schriftelijk opdracht ontvangen om ter voorkoming van inundatie of het leggen van mijnen onmiddellijk palen te zetten op onderlingen afstand van ongeveer 30 M. Gebruikt moeten worden palen ter lengte van 4 - 5 M en met een middellijn van 10 - 35 c.M.

Vóór 20 Mei a.s. des middags 12 uur moet opgave gedaan worden van het aantal palen, dat door de weermacht bijgeleverd moet worden. Aangezien het een maatregel van diepingrijpenden aard is, hebben de burgemeesters gemeend de land- en tuinbouwers als direct belanghebbenden en andere vooraanstaande ingezetenen in een bijeenkomst op de hoogte te stellen van hetgeen moet geschieden.

Het gaat dus erom: palen zetten, of evacuatie en inundatie.

In het laatste geval moet alles opgeofferd en verlaten worden, met het vooruitzicht dat jarenlang het land onbruikbaar zal zijn.

Joh. Visser merkt op dat we onze gezinnen toch niet in 't ongeluk kunnen storten. Het land kan behouden worden met de vruchten. De oplossing is eenvoudig en gemakkelijk: palen zetten.

Dr. van Dongen oordeelt dat de logische en praktische oplossing voor de hand ligt. Niet mede te werken door palen te zetten, staat gelijk met zelfmoord. Geen enkel belang is ermede gediend om geen palen te zetten, integendeel groote ellende en onafzienbaar leed zijn de gevolgen ervan. Wordt het land geïnundeerd dan wordt het voor jaren onbruikbaar, de boomgaarden worden vernield en waarheen moeten we met onze gezinnen?

Dr. A.W. Boerman dankt den burgemeester voor deze bijeenkomst. Door de gehele bevolking wordt het ten zeerste op prijs gesteld dat deze gelegenheid is gekozen om ons in te lichten en voor te houden wat er staat te gebeuren. De omstandigheden zijn ernstig en de maatregelen diepingrijpend, doch de oplossing ligt voor de hand. Door palen te zetten voorkomen we dat alles moet worden opgegeven en verloren is. Niemands belang wordt gediend door geen of onvoldoende medewerking te verlenen.

Ds. Fokkema wijst op den strijd tegen den AntiChrist, die we hebben te voeren. Begunstiging van degenen die ons tegenstaan, mogen we niet. De beslissing berust bij ieder persoon individueel.

Ds. Rijnsburger merkt op dat van de burgemeesters een beslissing wordt gevraagd, niet van de bevolking. Eerste wanneer deze de hun gegeven opdracht hebben uitgevoerd, komt de beslissing bij den betrokkene.

De Burgemeester antwoordt dat het doel der bijeenkomst is de ingezetenen op de hoogte te brengen van hetgeen moet geschieden en van de gevolgen, verbonden aan de niet of onvoldoende uitvoering van de gegeven opdracht.

Het is geen bespreking over theologische vragen, maar de overweging der vraag op welke wijze de meest praktische uitvoering gegeven kan worden aan de verstrekte opdracht.

Spr. mag concludeeren dat men unaniem het palen zetten verkiest boven evacuatie en onderwaterzetting, dit is begrijpelijk. Ter voorkoming van schade aan de landbouwgewassen is het gewenacht dat elke grondgebruiker voor zijn eigen land zorgt met zijn eigen personeel. Hiermede wordt algemeen ingestemd.

Opgegeven moet worden hoeveel man boven het eigen personeel noodig is. Deze zullen ter beschikking worden gesteld.

Voorts worden eenige opmerkingen gemaakt en vragen gesteld van meer algemeenen aard ten aanzien van de uitvoering der voorgeschreven maatregelen, welke op bevredigende wijze worden opgelost en beantwoord.

ADVIESCOMMISSIE ZUIVERING
BURGEMEESTERS ZUID-HOLLAND.

Rotterdam, 3 November 1945.

Commissie met zetel te Rotterdam.

-----
secretariaat: Mathenesserlaan 184

T E M A S T E L E G G I N G .

Den Burgemeester J.C. Diepenhorst van de gemeente Oud-Beijerland wordt ten last gelegd:

1. dat hij aan den Landstand namen, geboortedata en adressen, althans adressen, opgaf, althans heeft doen opgeven, wetende, da deze opgaven dienden voor het uitzenden van boeren naar de Oekraïne;
2. dat hij pressie heeft uitgeoefend tot het medewerken aan de Z-Kartenprocedure, wetende dat dit in strijd was met de instructies van de regeering te Londen, en bij weigering om mede te werken, met ontslag heeft gedreigd;
3. dat hij zekeren Coenradi, met wiens vader hij verschil van mening had, toegevoegd: " en ik zal zorgen, dat jij in Duitschland komt.";
4. dat hij inwoners heeft aangewezen of doen aanwijzen en/of opgeroepen voor het zetten van palen voor de Deutsche Wehrmacht en de verantwoordelijkheid trachtte af te schuiven door de vraag: "Inundatie of palen zetten" voor te leggen aan een vergadering van ingezetenen;
5. dat hij in Mei 1944 inwoners persoonlijk heeft bezocht, hun persoonsbewijzen heeft meegenomen, en hen aldus heeft gedwongen om palen te zetten voor de Deutsche Wehrmacht;
6. dat hij aan de hoofden der openbare scholen een brief van het Departement van Onderwijs heeft doorgezonden, waarin opdracht werd gegeven om propaganda-biljetten voor den Jeugdstorm, S.S. of dergelijke organisaties, indien daar biljetten zouden worden aangeboden, in de schoolgebouwen op te hangen;
7. dat hij den pro-Duitschen hoofdagent van politie C.C. Kool lie benoemen tot onderluitenant-groepscommandant der Marechaussee te Oud-Beijerland door zijn schriftelijke en mondelinge aanbeveling;
8. dat hij een overval op het bevolkingsregister heeft verijdeld, waarbij hij als onjuist motief opgaf, dat het plan onvoorzichtig zou zijn opgezet, en naderhand maatregelen heeft getroffen ter beveiliging van het register, waardoor een overval praktisch onmogelijk werd;
9. dat hij heeft medegewerkt aan de textielvordering.

Namens de Commissie :

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris van Oud-Beijerland,

(get.) Prof. Mr. J.
Offerhaus, Voorzitter
(get.) Jhr. Mr. W. L.
Schorer, Secretaris,

J.C. Diepenhorst
Burgemeester
Oud-Beijerland.
=====

Oud-Beijerland, 4 December 1945.

AAN
de Adviescommissie Zuivering
Burgemeesters Zuid-Holland
te ROTTERDAM.
Mathenesserlaan 184.

Naar aanleiding van het mij toegezonden verslag van het door mij gevoerde verweer, heb ik de eer U het volgende te berichten:

Het vermelde in punt 10 moet luiden: Dit ontken ik niet. Er zijn indertijd enkele menschen bij één van de ambtenaren ter secretarie gekomen, die blijkbaar N.S.B.ers waren en hebben gevraagd of zij inzage mochten hebben van het bevolkingsregister en de ambtenaar heeft naar ik meen gevraagd wat zij met die namen voor hadden. Hij kreeg ten antwoord dat zij moesten dienen voor het innen van contributie van den Landstand. Nimmer heb ik geweten dat deze opgaven dienden, tot het uitzenden van boeren naar de Oekraïne, terwijl hiervan ook verder nooit iets is gebleken. Wanneer men deze vraag zóó gesteld had, zou ik dit zeker geweigerd hebben.

Punt 4o. Te beginnen bij den tweeden volzin moet dit luiden: De Burgemeesters in de Hoeksche Waard kregen opdracht om palen te doen zetten. Zou dit niet of onvoldoende geschieden, dan volgde evacuatie en inundatie en/of landmijnen. Voor palen moest elke gemeente voor zich zorgen. Geantwoord werd dat de gemeenten niet over palen de beschikking hadden. Na de bijeenkomst is contact gezocht met den waarnemend Commissaris der Provincie. Deze heeft met burgemeester de Zeeuw afgesproken dat hij den volgenden dag met Mr. Dinger in de Hoeksche Waard zou komen.

De heer Bolsius liet het aan de burgemeesters over of zij al dan niet hun medewerking wilden verleenen, waarbij hij zeide dat dergelijke werkzaamheden door verschillende burgemeesters werden uitgevoerd onder dwang.

De heer Bolsius zeide dat hij begreep dat in dit geval van dwang sprake was en dat hij de burgemeesters, indien zij zich t.z.t. zouden willen beroepen op dwangmaatregelen, indien rekenschap van hun medewerking zou worden gevraagd, zou steunen.

Wij stonden toen voor de vraag of wij de medewerking konden weigeren, waarbij wij de ellende van een eventueele gedwongen evacuatie hebben overwogen.

Een tweede vraag was of wij verplicht waren om onze medewerking te verleenen, waarop de heer Bolsius zeide, dat wij een schriftelijke opdracht van den Beauftragter van den rijkscommissaris konden verlangen.

Daarop is een bespreking met Dr. Schwebel aangevraagd en toegestaan.

Na deze bespreking deelde de Duitse officier, die de opdracht had verstrekt mede, dat Dr. Schwebel niets had te beslissen.

Dr. Schwebel heeft echter een schriftelijke opdracht gegeven, inhoudende dat bij weigering of onvoldoende medewerking de Hoeksche Waard zou worden geëvacueerd en/of met

Daarna is besproken wat de bevolking van 30000 zielen van de Hoeksche Waard in deze zou wenschen, waarbij de burgemeesters het er over eens waren dat wij dit niet zonder meer konden beslissen.

Er is toen afgesproken dat de bevolking zou worden geraadpleegd en ik heb ongeveer 120 menschen van de 7000 inwoners en 2000 evacuées doen oproepen.

Aan het begin van de vergadering heb ik gezegd, dat men zelfstandig zijn beslissing moest nemen en dat ik, als men zou weigeren om medewerking te verleenen, zou verdwijnen.

Hierbij waren enkele N.S.B.ers die tegenwerkten en over mijn uitlating is later nog een rapport bij de Duitschers ingediend.

De vergadering had voor mij een inforatorisch karakter, want ik zou de beslissing uiteindelijk zelf nemen.

Ds. Fokkema vroeg of de burgemeesters gezamenlijk niet konden weigeren. Dit was niet mogelijk omdat Heinenoord een N.S.B.-burgemeester Roodzant had en de beslissing van iedere burgemeester persoonlijk werd gevraagd.

De heer Fonkert heeft toen gevraagd of hij goed verstaan had dat ik zou onderduiken als men zou weigeren, waarop ik heb geantwoord "onvoorwaardelijk".

Ds. Rijnsburger heeft opgemerkt, dat ik voor de beslissing verantwoordelijk was, welke verantwoordelijkheid ik heb aangevaard en gezegd dat de vergadering voor mij een inforatorisch karakter had.

De vergadering heeft zich algemeen voor het palen zetten uitgesproken.

Drie der aanwezigen hebben zich tegen het palen zetten uitgesproken. De vergadering is daarop gesloten en ik heb uit de stemming mijn conclusie getrokken. De werkzaamheden zijn toen aangevangen, maar nimmer volbracht. Ongeveer 2000 palen van de 14000 zijn gezet.

Punt 50. De 2e alinea moet luiden: De ondergrondsche was wel eens lastig en heeft in dit geval moeite veroorzaakt door palen door te zagen. Hierop is de S.D. in Oud-Beijerland gekomen, die mij persoonlijk verantwoordelijk stelde in tegenwoordigheid der marechaussee.

Er werden 100 menschen verlangd, om als repressaille maatregelen palen te zetten. De vordering geschiedde door de marechaussee, op bevel van luit. van der Tholen. Men trachtte het secretarie-personeel te vorderen, dat zich echter verscholen had. Het distributiepersoneel kon aan de vordering niet ontkomen.

Toen ik zelf op den Dijk kwam, zag ik daar drie man staan te lachen en te praten o.a. van Bokhoven. Ik heb hen gezegd dat zij zich moesten melden bij de marechausseekazerne. Van Bokhoven maakte hiertegen bezwaar omdat hij niet weg kon van zijn bakkerij. Een van de anderen stond bekend als zwarte handelaar: ik vertrouw hem ook om andere redenen niet.

Ik heb hun persoonsbewijzen afgenomen en aande marechaussee gegeven. Mijn motief was, dat ik het beter vond dat deze menschen, die blijkbaar niets te doen hadden, de palen zouden zetten dan dat personen genomen werden die moeilijk uit hun bedrijf gemist konden worden.

In totaal zijn er ongeveer 100 menschen gekomen. Zij hebben het werk in opgewekte stemming verricht.

Bronnen:

Archief Historische Vereniging Oud-Beijerland;
Archief voormalige gemeente Oud-Beijerland;
Nationaal archief 's-Gravenhage;
“Agrarische Kwaliteit van de Hoeksche Waard” van de WLTO;
“Nieuwsblad gewijd aan de belangen van de Hoeksche Waard”;
“Uit trouw geboren” door Albert Oosthoek;
Delpher krantenarchief.